

UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA
Oddelek za predšolsko vzgojo

DIPLOMSKO DELO

Tina Haložan

Maribor, 2015

UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA
Oddelek za predšolsko vzgojo

Diplomsko delo

PREFERENCE PREDŠOLSKEGA OTROKA
DO UMETNIŠKIH DEL V OBDOBJU
IMPRESIONIZMA IN KUBIZMA

Mentor:

doc. dr. Tomaž Zupančič

Kandidatka:

Tina Haložan

Maribor, 2015

Lektorica: Anja Ogrizek, prof. slo.

Prevajalec: Nino Fuks, dip. ang. in prof. ped.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem mentorju doc. dr. Tomažu Zupančiču za strokovno vodenje, nasvete in ideje pri nastajanju diplomske naloge.

Zahvaljujem se tudi Vrtcu Najdihojca Hajdina, Osnovni šoli Starše enota vrtca Najdihojca in enota Pikapolonica, Osnovni šoli Borisa Kidriča Kidričevo PE Vrtec Kidričevo in Osnovni šoli Selnica ob Dravi enota Vrtec Selnica ob Dravi, ki so mi pomagali pri izvedbi praktičnega dela diplomske naloge.

Posebna zahvala je namenjena moji mami, bratu, fantu Zoranu in hčerki Lili, ki so me tekom študija in pisanja diplomske naloge spodbujali in verjeli vame.

Zahvala gre tudi lektorici in prevajalcu.

Vsem iskrena hvala.

UNIVERZA V MARIBORU

PEDAGOŠKA FAKULTETA

IZJAVA

Podpisana **Tina Haložan**, rojena **14. novembra 1991**, študentka Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru, smer **Predšolska vzgoja**, izjavljam, da je diplomsko delo z naslovom **Preference predšolskega otroka do umetniških del v obdobju impresionizma in kubizma** pri mentorju **doc. dr. Tomažu Zupančiču** avtorsko delo. V diplomskem delu so uporabljeni viri in literatura korektno navedeni; teksti niso prepisani brez navedbe avtorjev.

Tina Haložan

Maribor, 2015

POVZETEK

Diplomska naloga z naslovom Preference predšolskega otroka do umetniških del v obdobju impresionizma in kubizma je sestavljena iz teoretičnega in empiričnega dela. Glavni namen praktičnega dela je bil predstaviti reprodukcije umetniških del impresionizma in kubizma otrokom starim od 5–6 let in s pomočjo anketnega vprašalnika pridobiti povratne informacije o obeh obdobjih v umetnosti. Zanimalo nas je, kateremu obdobju dajejo otroci prednost (preferenco) in če obstajajo razlike glede na spol otrok.

V teoretičnem delu smo govorili o likovnem izražanju ter razvoju likovnega izražanja. Predstavili smo tudi načela likovne vzgoje, likovno vrednotenje ter kriterij izbire avtorjev in njihovih del. V nadaljevanju smo podrobneje govorili o obdobju impresionizma in kubizma, ki sta pomembna za našo raziskavo.

V empiričnem delu je predstavljena raziskava o odnosu predšolskega otroka do umetniških del v obdobju impresionizma in kubizma. Za zbiranje podatkov smo uporabili anketni vprašalnik in šest slik, in sicer tri iz obdobja kubizma in tri iz impresionizma. Podatke, ki smo jih dobili s pomočjo ankete, smo analizirali in statistično obdelali. Rezultate smo prikazali v obliki tabel in grafov. Rezultate in mnenja, ki smo jih pridobili, smo izpostavili v sklepu.

Raziskava je pokazala, da je bilo otrokom najbolj všeč obdobje impresionizma. Predvsem zaradi samega motiva slike, pa tudi zaradi barv, ki so značilne za to obdobje.

Ključne besede: predšolski otroci, likovno izražanje, impresionizem, kubizem

ABSTRACT

This diploma thesis titled *The Preferences of Preschool Children Towards Works of Art in the Impressionism and Cubism Era*, consists of an empirical and theoretical part. The main objective of the practical part was to present reproductions of impressionistic and cubistic art to children aged between 5 and 6 years and to acquire feedback on both eras using a questionnaire. We wanted to find out if they prefer one era more than the other and if there is any difference in preference considering their gender.

In the theoretical part, we discussed artistic expression and its development. We also presented the principles of art education, art evaluation and explained the criteria used to select artists and their works. Furthermore, we presented both art movements; impressionism and cubism, in detail.

In the empirical part, we present our research about the relationship preschool children have towards works of art from the impressionism and cubism eras. We used a questionnaire which asked participants about 6 paintings, 3 from the cubism era and 3 from the impressionism era. The information acquired was analyzed and statistically deconstructed. The results were presented in forms of charts and graphs. The results and opinions about them were also highlighted in the conclusion.

The research showed that preschool children preferred the impressionism era, because of the motif of the painting and the colors typical for that era.

Key words: preschool children, artistic expression, impressionism, cubism

KAZALO VSEBINE

1	Uvod	1
2	Teoretični del	2
2.1	Razvoj otrokovega likovnega izražanja.....	2
2.1.1	Obdobje likovnega izražanja med petim in šestim letom starosti	3
2.1.2	Vloga in pomen likovnega izražanja.....	5
	Likovne dejavnosti v funkciji spoznavanja sveta	6
	Likovne dejavnosti v funkciji razvoja ustvarjalne osebnosti.....	6
2.2	Načela likovne vzgoje	7
2.2.1	Načelo ustvarjalnosti.....	7
2.2.2	Načelo kakovosti	9
2.3	Likovno vrednotenje	9
2.3.1	Pripomočki za izvajanje likovnega vrednotenja	10
2.3.2	Način izvajanja.....	11
2.3.3	Izbira umetniških del	11
2.4	Kriterij izbire avtorjev in njihovih del.....	21
2.5	Obdobje impresionizma	22
2.5.1	Začetki impresionizma	23
2.5.2	Impresionisti	24
2.6	Obdobje kubizma.....	25
2.6.1	Začetki kubizma.....	26
2.6.2	Kubisti	27
3	Empirični del	28
3.1	Namen.....	28
3.2	Razčlenitev, podrobna opredelitev.....	28
3.2.1	Raziskovalna vprašanja	28

3.2.2	Spremenljivke	28
3.3	Metodologija	29
3.3.1	Raziskovalne metode	29
3.3.2	Raziskovalni vzorec	29
3.3.3	Postopki zbiranja podatkov	30
3.3.4	Postopki obdelave podatkov.....	31
3.4	Rezultati in interpretacija	32
3.4.1	Katera slika je bila otrokom najbolj všeč in zakaj	32
3.4.2	Katera slika je bila otrokom najmanj všeč in zakaj.....	34
3.4.3	Katera slika je bila otrokom najbolj in najmanj všeč glede na spol	36
3.4.4	Impresionizem.....	40
3.4.5	Kubizem	43
3.5	Sklep.....	46
	Literatura	49

KAZALO TABEL

Tabela 1: Števila (f) in strukturni odstotki (f %) otrok po spolu.....	29
Tabela 2: Števila (f) in strukturni odstotek (f %), katere slike so bile otrokom všeč in zakaj.....	32
Tabela 3: Števila (f) in strukturni odstotek (f %), katere slike so bile otrokom najmanj všeč in zakaj.....	34
Tabela 4: Števila (f) in strukturni odstotek (f %), katera slika je bila otrokom najbolj všeč glede na spol.....	36
Tabela 5: Števila in strukturni odstotek, katera slika je bila otrokom najmanj všeč glede na spol.....	38
Tabela 6: Števila (f) in strukturni odstotek (f %), katera slika iz obdobja impresionizma je bila otrokom najbolj všeč.....	40
Tabela 7: Števila (f) in strukturni odstotek (f %), katera slika iz obdobja impresionizma je bila otrokom najmanj všeč	41
Tabela 8: Števila (f) in strukturni odstotek (f %), katera slika iz obdobja kubizma je bila otrokom najbolj všeč.....	43
Tabela 9: Število (f) in strukturni odstotek (f %), katera slika iz kubizma je bila otrokom najmanj všeč.....	44

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Grafični prikaz, katere slike so bile otrokom najbolj všeč in zakaj.....	33
Graf 2: Grafični prikaz, katera slika je bila otrokom najmanj všeč in zakaj..	35
Graf 3: Grafični prikaz, katera slika je bila otrokom najbolj všeč glede na spol.....	37
Graf 4: Grafični prikaz, katera slika je bila otrokom najmanj všeč glede na spol.....	39
Graf 5: Grafični prikaz, katera slika iz obdobja impresionizma je bila otrokom najbolj všeč.....	41
Graf 6: Grafični prikaz, katera slika iz obdobja impresionizma je bila otrokom najmanj všeč.....	42
Graf 7: Grafični prikaz, katera slika iz kubizma je bila otrokom najbolj všeč	44
Graf 8: Grafični prikaz, katera dela iz kubizma so bila otrokom najmanj všeč.....	45

KAZALO SLIK

Slika 1: Edgar Degas – Zvezda	12
Slika 2: Claude Monet – Lokvanji	14
Slika 3: Vincent van Gogh – Moja soba	15
Slika 4: Pablo Picasso – Avignonske gospodične	17
Slika 5: Georges Braque – Pristanišče v Normandiji	18
Slika 6: Juan Gris – Zajtrk.....	20
Slika 7: Umetniška dela	30

1 Uvod

Likovna vzgoja je v predšolskem obdobju zelo pomemben del otrokovega razvoja. V tem obdobju moramo otroku ponuditi spodbudno okolje, kjer bo imel veliko materiala za ustvarjanje in bo z njim spoznal različne lastnosti, ki mu bodo prišle pri likovnem izražanju v nadaljnjem življenju še kako prav.

»Likovno izražanje v predšolskem obdobju je del otrokovega spoznavnega razvoja, je razvojno orodje, ki mu pomaga pri prodiranju v kompleksnost danosti in zakonitosti prostora, v katerega je bil postavljen ob rojstvu« (Vrlič, 2001, str. 13).

Diplomsko delo z naslovom Preference predšolskega otroka do umetniških del v obdobju impresionizma in kubizma zajema teoretični in empirični del. V teoretičnem delu smo najprej podrobneje predstavili razvoj otrokovega likovnega izražanja, njegove splošne značilnosti in stopnje razvoja. Podrobno smo predstavili likovno izražanje otrok starih od pet do šest let, ker smo to populacijo vključili v raziskavo empiričnega dela. Osredotočili smo se na dve obdobji v zgodovini likovne umetnosti, in sicer na obdobje impresionizma in kubizma. Podrobneje smo opisali izbiro avtorjev in njihovih del. Predstavili smo avtorje in njihove reprodukcije, ki smo jih v potrebovali pri anketiranju v vrtcu. Reprodukcije smo tudi analizirali.

V empiričnem delu smo predstavili rezultate raziskave. Zanimalo nas je, katero obdobje bo otroke bolj zanimalo, katere reprodukcije jim bodo bolj všeč in če obstajajo razlike glede na spol otrok. Vse ankete smo analizirali, statistično obdelali in rezultate tabelarično ter grafično prikazali.

2 Teoretični del

2.1 Razvoj otrokovega likovnega izražanja

»Likovno izražanje mlajših otrok nastopa v vlogi otrokovega kognitivnega razvoja in predstavlja pripomoček, s katerim otrok spoznava, raziskuje in si razlaga svet okoli sebe« (Vrlič, 2001, str. 13).

Otroku moramo dati priložnost, da pri likovnem izražanju uživa, usmerjamo ga le okvirno. Pustiti mu moramo, da se izraža na način, kot sam želi. Pomagamo mu lahko z nudenjem najrazličnejših materialov in tehnik, ki pa mu jih moramo predhodno tudi predstaviti.

Risanje je ena izmed otroških dejavnosti in ustvarjalnosti. Preučevanje risbe igra pomembno vlogo tudi pri diagnostičnih in terapevtskih namenih. Na podlagi risbe lahko ugotovimo, kakšne so otrokove sposobnosti zaznavanja, fine motorike, socialne interakcije z okoljem in ocenimo splošni duševni razvoj na posameznih starostnih stopnjah. Pri metodi analize izdelkov se moramo vprašati, kako zanesljiva je metoda za preučevanje duševnega razvoja otroka (Horvat in Magajna, 1989). Z razvojem risanja pri otrocih se je ukvarjal tudi Piaget, tudi on stopnje risanja povezuje z mentalnim razvojem otroka (Tušak, 2010).

Iz otrokove risbe lahko razberemo njegovo okvirno starost, saj v določenem obdobju vsi otroci rišejo iste motive na enak način. Otroško risanje se ne ozira na kulturno okolje, zato otroci iz različnih kulturnih okolij do določene starosti rišejo enako (Rački, 2010). Po drugi strani pa je Gerlovičeva (1976) prepričana, da se pri likovnem izražanju starejših otrok odraža tudi likovno pojmovanje staršev, učiteljev in družbe nasploh.

Različni avtorji imajo različna poimenovanja, delitev in časovno opredelitev razvojnih stopenj likovnega izražanja. Čeprav se avtorji razhajajo v opredelitvah, pa so skupnega mnenja, da gre vsak otrok skozi vse faze. Osredotočili se bomo na delitev Duha in Vrliča (2003), ki ločita:

- obdobje čečkanja;
- obdobje simbolov;
- obdobje oblik in pojav ter stabilizacije;
- obdobje polnega likovnega izraza;
- obdobje prehoda iz faze oblik in pojavov v obdobje zrelega likovnega izraza.

Nekateri otroci se razvijajo hitreje, drugi počasneje, nekateri pa zaostajajo. Zato se moremo zavedati, da je vsaka delitev razvojnih stopenj njihovega likovnega izražanja po letih starosti le umetna tvorba, ki jo moremo sprejeti samo kot pomoč za razumevanje posameznih primerov otroških likovnih storitev. Razvojne stopnje otroškega likovnega izražanja si sledijo glede na likovno pojmovanje vedno v enakem zaporedju, čeprav se ne pojavljajo vselej pri isti starosti otrok in v vseh značilnih podrobnostih ne enak način (Gerlovič, 1976).

Za našo raziskavo smo potrebovali starejše predšolske otroke (5–6 let). V nadaljevanju vam bomo predstavili likovno izražanje otrok starih od pet do šest let.

2.1.1 Obdobje likovnega izražanja med petim in šestim letom starosti

Otroci preidejo v več značilnih stopenj likovnega izražanja vzporedno s svojim splošnim duševnim in telesnim razvojem. Starejši so otroci, bolj se v likovnih delih kažejo duševna in telesna rast ter likovno pojmovanje staršev in vzgojiteljev. Bolj kot se otroci vključujejo v družbeno okolje, bolj starejši vplivajo na njegovo likovno izražanje (Gerlovič, 1976).

Splošne značilnosti likovnega izražanja so:

- čustvena nesorazmernost;
- iskanje zakonitosti in ravnovesja;
- ekonomičnost;
- upodabljanje po načelu razlikovanja;

- nazornost likovnega upodabljanja;
- delno obvladovanje površine;
- učinek vpliva prejšnjih razvojnih stopenj;
- vsaka oblika ima svoj prostor;
- dinamične rešitve premikov figur in značilno upodabljanje prostora;
- posnemanje (Vrlič, 2001).

V obdobju od petega do šestega leta otroci spoznavajo zapletene oblike, ki izhajajo iz kombinacij različnih elementov in jih dojemajo kot samostojne enote. Figure upodabljaajo z eno neprekinjeno črto, kar imenujemo obrisno upodabljanje. Otrok figure upodablja kot celoto (prav tam).

Ena izmed naslednjih značilnosti likovnega izražanja pri otrocih starih od pet do šest let je tudi upodabljanje figure s profila, saj otroci opazujejo oblike z različnih strani. Vedno večkrat upodobijo človeški obraz s profila (prav tam).

Pet do šest let star otrok ima že izoblikovano predstavo o tem, kaj bo narisal in kako bo to narisal. Do svojih izdelkov postanejo kritični, še posebej deklice. Velik razvoj se kaže na področju prikazovanja prostora. Šest let stari otroci znajo prikazati razmerja, ki so med predmeti in le-teh ne nizajo po vsej risalni površini. Prikazovanje prostora se začne z osnovno črto, na katero so postavljeni predmeti (Horvat in Magajna, 1989). Tudi Vrlič (2001) pravi, da se v tej starosti pojavi talna črta kot nova organizacija prostora. Pojavljati se začnejo realnejši velikostni odnosi.

Zelo pomembna značilnost v obdobju od pet do šest let je transparentnost, ki se kaže pri likovnem delu, ko otrok npr. upodobi jezdeca na konju z obema nogama. Z razvojem se nevidna noga izbriše. V zgodnjih upodobitvah človeka otroci velikokrat izpustijo ude, jih ne narišejo, toda priznavanje njihovega obstoja ter strinjanje z navidezno amputacijo zahteva korenita odstopanja od osnovne predstave o človeški figuri. V starejšem predšolskem obdobju se začneta pojavljati prekrivanje (tj. prikaz enega predmeta pred drugim) in izrez (Vrlič, 2001).

Kot smo že omenili, se je potrebno zavedati predvsem tega, da je delitev razvojnih stopenj likovnega izražanja po letih le okvir, ki ga imamo za pomoč pri razumevanju različnih primerov. V skupini lahko zasledimo otroke, ki zaostajajo ali prehitujejo značilno izražanje za tisto starost.

Otrokova vedno večja kritičnost vpliva na njegovo likovno izražanje. V tem času spoznava, da se ni sposoben izraziti na način, ki bi ga zadovoljil. Brez ustreznih vzgojnih prijemov na tej nezadovoljni stopnji se otrok lahko oprime šablon in stereotipov.

2.1.2 Vloga in pomen likovnega izražanja

»Likovno izražanje v predšolskem obdobju je del otrokovega spoznavnega razvoja, je razvojno orodje, ki mu pomaga pri prodiranju v kompleksnost danosti in zakonitosti prostora, v katerega je bil postavljen ob rojstvu« (Vrlič, 2001, str. 13).

Zelo pomembno je, da kot bodoči vzgojitelji podrobno poznamo stopnje otrokovega razvoja, predvsem zato, da pri likovni vzgoji vemo, kdaj je otrok sposoben likovnega izražanja, kot si ga mi želimo.

»Začetno likovno izražanje ima dvojno vlogo. Osnovna vloga likovnega izražanja v mlajšem obdobju se kaže v funkciji pripomočka pri otrokovem spoznavnem razvoju, njen pomen pa tudi v kreiranju nastankov za razvoj likovno ustvarjalnega človeka. Pri likovnem izražanju mlajših otrok ne gre za specifično likovno ustvarjanje, zavestno likovno oblikovanje se bo pojavilo kasneje« (Vrlič, 2001, str. 13).

Pri pedagoškem delu moramo zmeraj upoštevati zmogljivost otrok na stopnji njihovega razvoja. To velja za vsako vzgojo, še prav posebej pa za likovno. Likovno izražanje otrok se razvija vzporedno z njihovim celostnim razvojem tudi brez pedagoškega vodstva (Gerlovič, 1976).

Likovne dejavnosti v funkciji spoznavanja sveta

Preko likovnih dejavnosti se otrok izraža, uči, spoznava svet, okolje in vse, kar ga obdaja, na zanimiv, igriv in ne prisiljen način.

Likovno izražanje predšolskih otrok nastopa v vlogi otrokovega kognitivnega razvoja in predstavlja pripomoček, s katerim otrok spoznava, raziskuje in si razlaga svet okoli sebe. Otrok, ki nima možnosti svobodnega in konstantnega likovnega izražanja, se ne more polnovredno razvijati. Odrasli lahko na najrazličnejše načine manipuliramo s stvarnostjo, ki nas obdaja, se ob neznanem obrnemo na naše znanje in izkušnje, pogledamo v knjige ali kako drugače pridemo do informacij. Otrok pa takšnih možnosti in izkušenj nima, zato raziskuje vidni svet z gibanjem in ostalimi čuti, obenem pa riše. Riše hiše, skozi katere se vidi, dimnike, iz katerih se kadi ne glede na letni čas, drevesa ter predmete in figure v čudnih pozah. Likovno izražanje pomaga otroku pri prodiranju v kompleksnost danosti in zakonitosti prostora, v katerega je bil postavljen ob rojstvu. Otrokovo likovno izražanje v predšolskem obdobju je likovno razmišljanje (Vrlič, 2001).

Likovne dejavnosti v funkciji razvoja ustvarjalne osebnosti

Praktično likovno izražanje je v svojem bistvu pogojeno z ustvarjalnostjo, zato predstavlja likovno delo predšolskih otrok tudi pot do likovno- in s tem vsestransko ustvarjalne, kritične in razmišljujoče osebnosti. Kakovostno likovno-vzgojno delo razvija otrokove likovne sposobnosti v najširšem pomenu. Likovno-vzgojno delo na predšolski stopnji temelji na poznavanju in upoštevanju obeh omenjenih vidikov (Vrlič, 2001).

Ustvarjalnost je pri likovnih dejavnostih zelo pomembna. Otrok s pomočjo likovnih dejavnosti razvija ustvarjalnost. Kot vzgojitelji moremo izbirati čim bolj raznolike dejavnosti, s katerimi spodbujamo otroke in jim dajemo možnost, da si razvijajo svoje ustvarjalne sposobnosti.

2.2 Načela likovne vzgoje

»Načela likovne vzgoje so temeljna določila, ki narekujejo ravnanje pri likovnem delu. Njihovo upoštevanje predstavlja osnovo za smotno likovno-vzgojno delo« (Vrlič, 2001, str. 42).

Vrlič (2001) navaja šest načel likovne vzgoje mlajših otrok; pet jih povzema po avtorjih S. Hočevarju, H. Berce in A. Prestor (1980), dodaja pa še načelo kakovosti. Za obravnavo naše teme sta pomembni predvsem dve načeli, in sicer načelo ustvarjalnosti in načelo kakovosti.

Pri likovni vzgoji so načela prisotna v vsakem segmentu. Načela likovne vzgoje so:

- načelo ustvarjalnosti;
- načelo kakovosti;
- načelo aktivnosti, načelo zanimanja;
- načelo individualizacije in načelo nazornosti (Vrlič, 2001).

Pri likovni vzgoji so načela ključnega pomena. Osnovno in najbolj pomembno je načelo ustvarjalnosti, ki ima pri razvoju otrok izredno velik pomen. Za nas sta najbolj pomembni dve načeli likovne vzgoje, to sta načelo ustvarjalnosti in načelo kakovosti, ki ju bomo v nadaljevanju tudi podrobneje opisali.

2.2.1 Načelo ustvarjalnosti

»Načelo ustvarjalnosti je osnovno načelo likovne vzgoje. Otrok mora pri likovnem izražanju imeti ves čas možnost lastnega ustvarjalnega dela. Noben postopek, napotek odraslega ne sme ovirati otrokovih ustvarjalnih sposobnosti. Učenje risanja s strani odraslih, prerisovanje, demonstriranje motivnega sveta« (Vrlič, 2001, str. 42).

Pomembno vlogo imajo vzgojitelji in kasneje v šoli tudi učitelji, saj je od njih odvisno, kakšne zaposlitve bodo nudili otrokom. Ali bodo te zaposlitve

otrokom nudile dovolj prostora za lastno ustvarjalnost ali pa jih bodo usmerjale od koraka do koraka, da bi vzgojitelji dobili ravno tak končni izdelek, kot ga želijo sami.

Duh in Zupančič (2009) menita, da je ustvarjalnost del likovnega izražanja in da je kakršno koli likovno delo, ki bi omejevalo ali zaviralo otrokove ustvarjalne procese, pedagoško vprašljivo.

Otroci bi morali živeti že od rojstva naprej v čim bolj urejenem okolju, tako doma kot tudi v vrtcih in kasneje tudi v šolah. Otrokove igrače naj bi bile lepo oblikovane in gledali naj bi samo likovno vredne slikanice. A temu ni tako, resnica je popolnoma drugačna, predvsem zaradi poplave kiča in drugih likovnih neokusnosti, ki jih obdajajo (Gerlovič, 1976).

Pomembno je vedeti, da likovno izražanje v predšolskem obdobju spodbuja otrokov spoznavni razvoj. Predstavlja temelj za likovno ustvarjalnega otroka. Tako otrok raziskuje svet z vidom, sluhom, z gibi in drugimi čutili, hkrati pa zelo rad riše, slika in oblikuje, kar počne brez pomislekov in zavor. Nikoli mu ne zmanjka idej, kaj narisati ali naslikati, kako upodobiti to in ono. Za otroka, ki likovno ustvarja v predšolskem obdobju, lahko rečemo, da likovno razmišlja (Užmah, 2010).

Otrok svojo ustvarjalnost pokaže, že ko izbere drugačno barvo, kot bi jo večina izmed ostalih otrok. Pomembno je, da otroku pustimo, da izrazi vso ustvarjalnost, ki jo nosi v sebi, naj se izrazi na način, ki ga sam želi. V vrtcih in doma, kasneje pa tudi v šolah velikokrat pride do zaviranja ustvarjalnosti otrok predvsem zaradi slabega poznavanja likovnega ustvarjanja.

V Kurikulumu za vrtce (2004) lahko zasledimo nekaj besed o ustvarjalnosti in likovnem izražanju. In sicer avtorji menijo, da otroka spodbudimo k odprtosti in želji po likovnem izražanju tako, da ustvarimo prijazno vzdušje medsebojnega zaupanja, kajti svoboden in varen otrok razvija ter udejanja svoje ustvarjalne potencialne na svoj lasten način. Izrednega pomena pa je predvsem dejstvo, da moramo otroka podpirati v ustvarjalnih in drznih idejah, radovednosti, izvirnosti in humorju.

2.2.2 Načelo kakovosti

»Samo najboljši možni vzori so za otroka primerni in dovolj dobri. Nobenega opravičila ni, da se v otrokovo okolje vnašajo estetsko sporna umetniška dela. Razvoj estetskega čuta je dolgotrajen proces učenja in razvijanja občutljivosti, ki ima za posledico trajno bogatitev življenja vsakega posameznika. Razvoj estetskega čuta je mogoč samo v stiku s kakovostnimi likovnimi, glasbenimi, literarnimi deli« (Vrlič, 2001, str. 48).

Pomembno je, da imajo otroci na voljo kakovostne reprodukcije in seveda tudi to, da jih kot vzgojitelji tudi uporabimo pri likovnih dejavnostih. V vrtcih je tega vedno manj, predvsem zaradi tega, ker se likovne dejavnosti pogosto uporabljajo samo kot dopolnilna dejavnost k drugim področjem.

»Nekakovostna dela lahko začne otrok zavračati samo skozi primerjavo in konfrontacijo s kakovostnimi umetniškimi deli« (Vrlič, 2001, str. 48).

2.3 Likovno vrednotenje

»Likovno vrednotenje je likovno vzgojno področje, ki se ukvarja s seznanjanjem otrok z likovnimi umetniškimi deli in vizualnimi kakovostmi v okolju« (Vrlič, 2001, str. 126).

Pomembno je poudariti, da otroci nimajo razvitih sposobnosti za estetsko vrednotenje. Vrlič pravi, da mlajši otroci ne ločijo kakovostnih likovnih izdelkov od kiča, saj jih pritegnejo ceneni vizualni učinki, zunanji blišč, pretirana barvna nasičenost ipd. Estetski čut pa je posledica dolgotrajnega razvijanja občutljivost, stalnih stikov z likovnimi kakovostmi in prodiranja v svet lepega (prav tam).

Pomembna je izbira primernih likovnih del. Posebnih omejitev pri izbiri ni, Duh in Zupančič navajata, da se znotraj sodobnih likovnih praks izogibamo predvsem tistih načinov, katerih izraz temelji na provokativnosti,

nasilju, ekstremnih prikazih spolnosti ipd., ker otroci še niso sposobni dojeti kompleksnejših idej (Duh in Zupančič, 2009).

2.3.1 Pripomočki za izvajanje likovnega vrednotenja

Vrlič (2001) navaja naslednje pripomočke za izvajanje likovnega vrednotenja pri predšolski otrocih:

- večje reprodukcije umetnin (30 x 40 ali 40 x 60 cm), prilepljene na karton z barvno nevtralnimi robom širine nekaj centimetrov za uporabo pri praktičnem delu;
- različne reprodukcije umetnin;
- kakovostne ilustracije v slikanicah in revijah za otroke;
- plakate;
- otroške likovne izdelke;
- likovno kakovostne igrače.

Menimo, da se v vrtcih premalo uporabljajo kakovostne ilustracije pa tudi reprodukcije likovnih umetnin. Vzgojitelji lahko za zbirko le-teh poskrbimo sami, za pomoč lahko prosimo tudi otroke in njihove starše. Skupaj lahko uredimo kotiček namenjen samo likovni vzgoji, ki bo vseboval tudi reprodukcije umetniških likovnih del, da bodo otrokom vedno na razpolago. Menimo, da je razvoj likovne vzgoje prav tako pomembno področje, ki bi ga morali kot bodoči vzgojitelji enakovredno vključevati v dejavnosti in ga ne uporabljati le kot dopolnilo k drugim dejavnosti, saj si otrok s pomočjo likovnega udejstvovanja razvija ustvarjalnost.

2.3.2 Način izvajanja

Vrlič (2001) navaja tri načine izvajanja likovnega vrednotenja pri predšolskih otrocih, in sicer: verbalno, s praktičnim likovnim izražanjem otrok in z raznolikimi praktičnimi dejavnostmi otrok.

Vzgojitelji se lahko odločijo za kateri koli način, pomembno pa je, da za izvajanje poznajo njihove značilnosti in možnosti.

Za nas je pomemben verbalni način, za katerega je značilno, da lahko poteka kot:

- opisovanje, označevanje, primerjanje, sklepanje (otroci opisujejo, kar vidijo na likovnem delu);
- izražanje občutkov (opisujejo, kaj čutijo ob ugledu dela);
- in z raznolikimi praktičnimi dejavnostmi otrok (ob delu si izmislijo svojo zgodbo, opišejo likovno delo) (Vrlič, 2001).

2.3.3 Izbira umetniških del

Posebni omejitve pri izbiri likovnih del v predšolskem obdobju ni, vendar pa Duh in Zupančič (2009) navajata, da se znotraj sodobnih praks izogibamo tistih načinov, katerih izraz temelji na provokativnosti, nasilju, ekstremnih prikazih spolnosti.

Po pregledu različnih reprodukcij umetniških del v obdobju impresionizma in kubizma smo se odločili za naslednje reprodukcije:

impresionizem: *Edgar Degas – Zvezda ali Plesalka na odru, Claude Monet – Lokvanji, Vincent van Gogh – Moja soba;*

kubizem: *Pablo Picasso – Avignonske gospodične, Georges Braque – Pristanišče v Normandiji, Juan Gris – Zajtrk.*

Vsa izbrana umetniška dela so reprezentativna za obdobje, v katerem so nastala. Pri izbiri del smo bili pozorni na likovne motive, primernost del za predšolske otroke ter pomembnost in tipičnost avtorja in njegovega dela. Izbrali smo avtorje likovnih del, ki sodijo med najbolj pomembne ustvarjalce v obdobju kubizma in impresionizma. Pri izbiri smo bili pozorni na to, da so reprodukcije iz istega obdobja upodabljale različne motive. V nadaljevanju bomo vsako posamezno umetniško delo podrobno opisali.

2.3.4.1 UMETNIŠKO DELO 1: Edgar Degas – *The Star or Dancer on the Stage*

Slika 1: Edgar Degas - Zvezda

Osnovni podatki: Avtor umetniškega dela je Edgar Degas. Reprodukcijska dela se nahaja v Franciji (Musee d'Orsay, Pariz). Delo je nastalo leta 1878. Dimenzije dela so: 58 x 42 cm.

Likovna tehnika: pastel na papirju

Ikonografska analiza:

- motiv: figura;
- tema: posvetna;
- opis: na delu vidimo upodobljeno človeško figuro balerino, v ozadju so upodobljene še druge balerine in moška figura, ki pa so delno zakriti.

Likovno-formalna analiza:

- format: 58 x 42 cm;
- kompozicija: diagonalna;
- glavna likovna izrazna sredstva: barva;
- zlati rez: je prisoten;
- kontrast: barvni;
- odnos med svetlimi in temnimi deli;
- likovni ritem: skale, obleka, baletke;
- uravnoveženost likovnega dela: je uravnoveženo;
- dominantna: balerina.

2.3.4.2 UMETNIŠKO DELO 2: Claude Monet – Waterlilies

Slika 2: Claude Monet – Lokvanji

Osnovni podatki: Avtor umetniškega dela je Claude Monet. Reprodukcija dela se nahaja v Tokiu (National Museum of the Art). Delo je nastalo leta 1914. Dimenzije dela so: 200 x 200 cm.

Likovna tehnika: olje na platnu

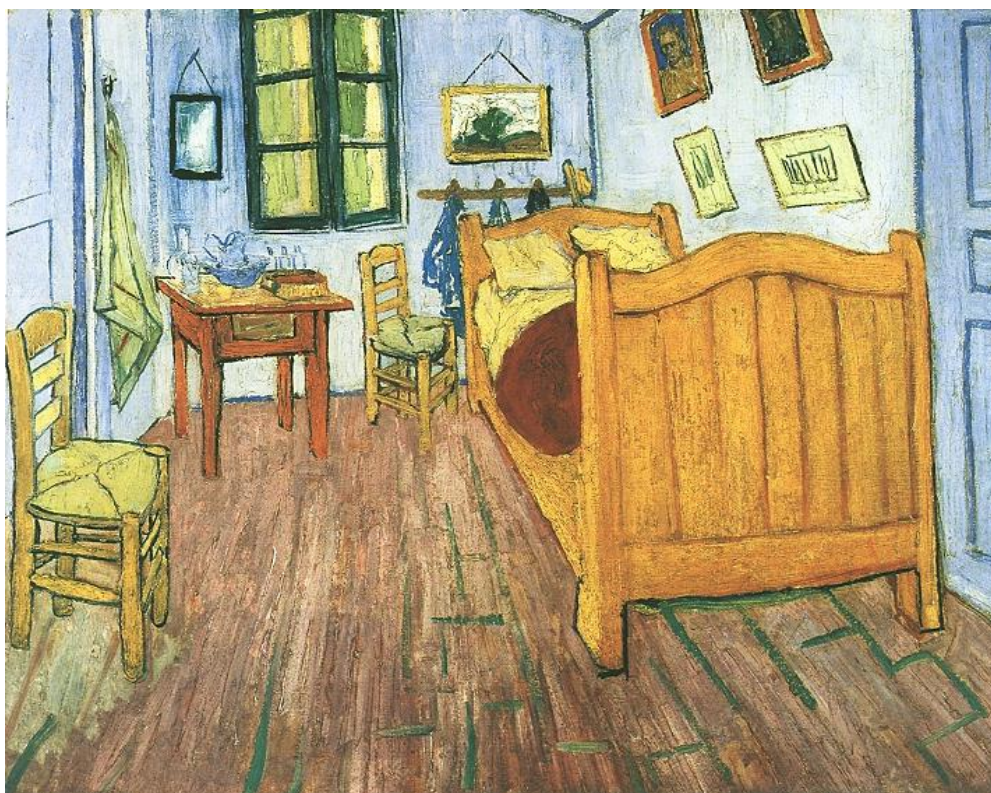
Ikonografska analiza:

- motiv: marina;
- tema: posvetna;
- opis: na umetniškem delu vidimo upodobljen ribnik z lokvanji.

Likovno-formalna analiza:

- format: 200 x 200 cm;
- kompozicija: svobodna;
- glavna likovna izrazna sredstva: barva;
- zlati rez: ga ni;
- kontrast: barvni;
- odnos med svetlimi in temnimi deli;
- likovni ritem:voda;
- uravnoveženost likovnega dela: je uravnovežena;
- dominanta: je ni.

2.3.4.3 UMETNIŠKO DELO 3: Vincent van Gogh – *The Bedroom*

Slika 3: Vincent van Gogh – Moja soba

Osnovni podatki: Avtor dela je Vincent van Gogh. Delo se nahaja v Amsterdamu (Van Gogh Museum). Delo je nastalo leta 1888. Dimenzije dela so: 72 x 90 cm.

Likovna tehnika: olje na platnu

Ikonografska analiza:

- motiv: interier;
- tema: posvetna;
- opis: na umetniškem delu vidimo upodobljeno sobo Vincenta van Gogha.

Likovno-formalna analiza:

- format: 72 x 90 cm;
- kompozicija: krožna;
- glavna likovna izrazna sredstva: barva;
- zlati rez: ga ni;
- kontrast: barvni;
- odnos med svetlimi in temnimi deli;
- likovni ritem: les na postelji, tla, okno;
- uravnoveženost likovnega dela: je uravnoveženo;
- dominantna: postelja.

2.3.4.4 UMETNIŠKO DELO 4: Pablo Picasso – Les Demoiselles d'Avignon

Slika 4: Pablo Picasso – Avignonske gospodične

Osnovni podatki: Avtor dela je Pablo Picasso. Delo se nahaja v New Yorku (Museum of Modern Art). Delo je nastalo leta 1907. Dimenzije dela so: 243,9 x 233,7 cm.

Likovna tehnika: olje na platnu

Ikonografska analiza:

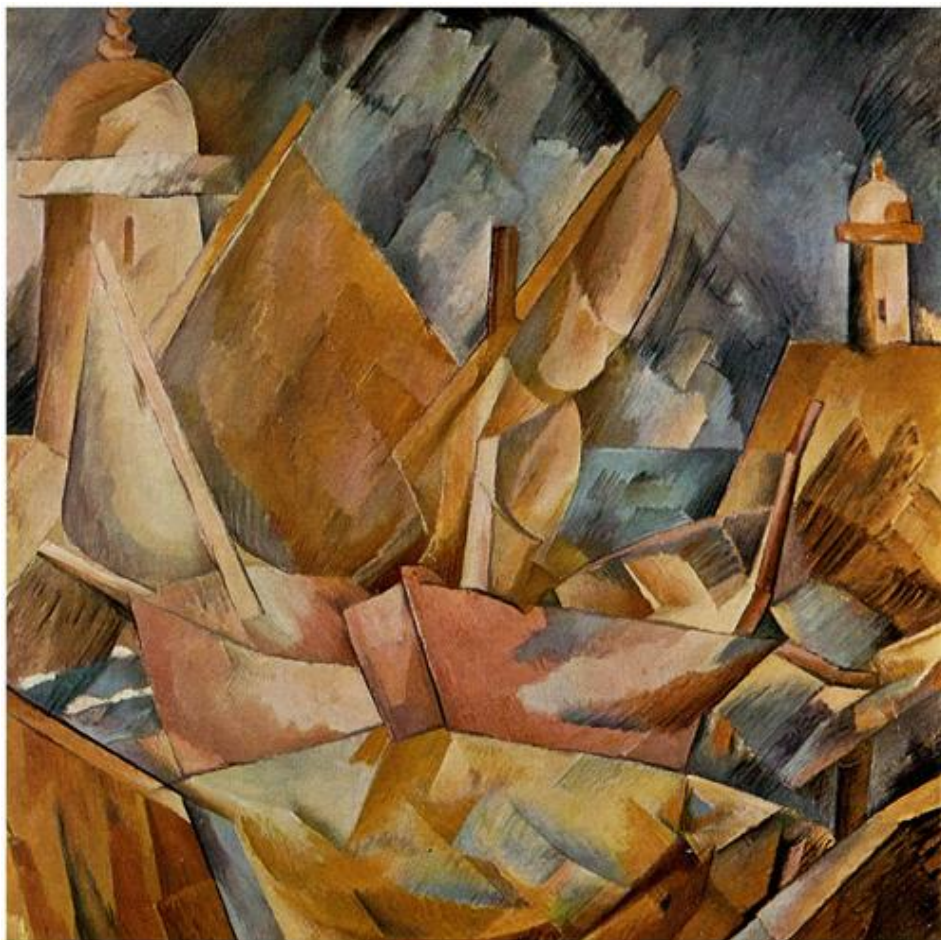
- motiv: akt;
- tema: posvetna;
- opis: na sliki vidimo upodobljenih pet žensk, vse so naslikane gole.

Likovno-formalna analiza:

- format: 243,9 x 233,7 cm;
- kompozicija: vodoravna;
- glavna likovna izrazna sredstva: barva, oblika;
- zlati rez: ga ni;

- kontrast: barvni;
- odnos med svetlimi in temnimi deli;
- likovni ritem: roke, nos;
- uravnoveženost likovnega dela: je uravnoveženo;
- dominantna: je ni.

2.3.4.5 UMETNIŠKO DELO 5: Georges Braque – Port en Normandie

Slika 5: Georges Braque – Pristanišče v Normandiji

Osnovni podatki: Avtor dela je Georges Braque. Delo je nastalo leta 1909. Najdemo ga v muzeju The Art Institute of Chicago. Dimenzije dela so: 81,1 x 80,5 cm.

Likovna tehnika: olje na platnu

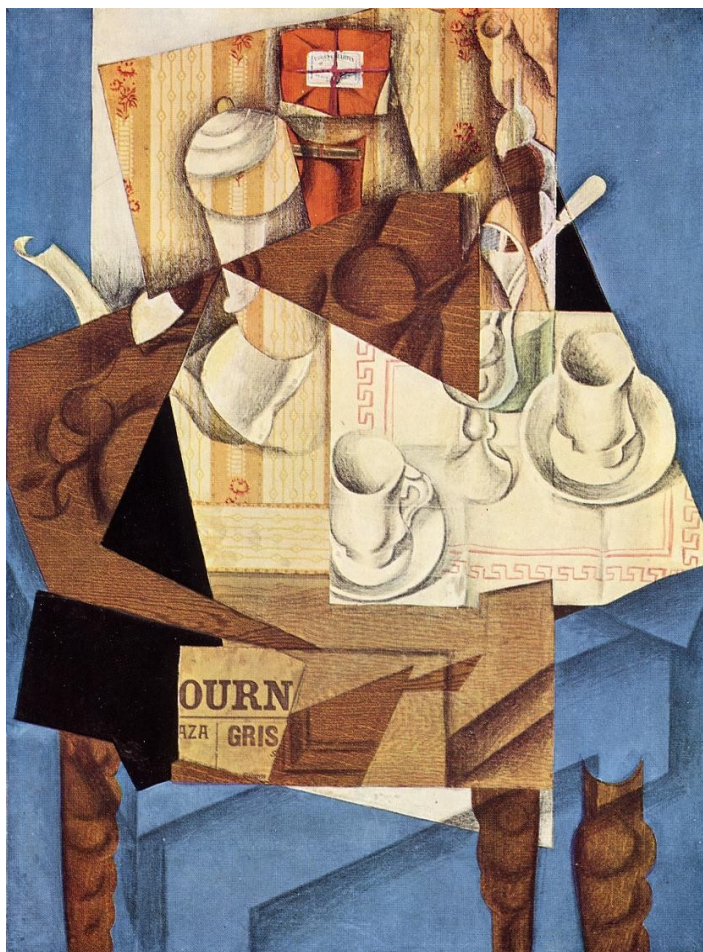
Ikonografska analiza:

- motiv: marina;
- tema: posvetna;
- opis: na sliki vidimo upodobljeno pristanišče, ladje in v ozadju tudi svetilnik.

Likovno-formalna analiza:

- format: 81,1 x 80,5 cm;
- kompozicija: svobodna;
- glavna izrazna sredstva: oblike;
- zlati rez: ga ni;
- kontrast: barvni;
- odnos med svetlimi in temnimi deli;
- likovni ritem: nebo, jambor;
- uravnoveženost likovnega dela: je uravnoveženo;
- dominantna: je ni.

2.3.4.6 UMETNIŠKO DELO 6: Juan Gris – Breakfast

Slika 6: Juan Gris – Zajtrk

Osnovni podatki: Avtor umetniškega dela je Juan Gris. Delo je nastalo leta 1914. Najdemo ga v New Yorku (Museum of Modern Art). Dimenzije dela so: 80,9 x 59,7 cm

Ikonografska analiza:

- motiv: fantazijski;
- tema: posvetna;
- opis: na sliki vidimo upodobljeno mizo, skodelice, delček časopisa; slika je neobičajna, saj so vse te komponente na sliki postavljene nenavadno.

Likovno formalna analiza:

- format: 80,9 x 59,7 cm;
- kompozicija: vodoravna;
- glavna likovna izrazna sredstva: oblike;
- zlati rez: ga ni;
- kontrast: barvni;
- Odnos med svetlimi in temnimi deli;
- likovni ritem: noge mize, skodelice;
- uravnoveženost likovnega dela: je uravnoveženo;
- dominanta: je ni.

2.4 Kriterij izbire avtorjev in njihovih del

»Predstavitev izbranih likovno-umetniških del mora biti takšna, da opazovanje umetniškega dela pripelje do interakcije med otrokom in umetniškim delom, pri čemer se čutni dražljaji navežejo neposredno na spomin, izkušnje in asociacije« (Duh in Zupančič, 2009, str. 13).

Za kakovostno uvajanje likovnih pristopov v delo v razredu je nujno učence podrobno seznaniti z različnimi sodobnimi umetniškimi deli. Pri izboru lahko uporabimo dva različna principa. Pri prvem poskrbimo, da je izbor raznolik in da zajema čim več različnih avtorjev in njihovih del, ali pa podrobneje predstavimo enega, dva avtorja in le nekaj del (Zupančič, 2006).

Ne glede na oba principa pa pri izbiri avtorjev in njihovih del poskušamo upoštevati naslednje kriterije:

- pomembnost avtorja in njegovega dela;
- tipičnost avtorja in njegovega dela;
- nazornost del;
- vsebinska primernost;
- praktično-izvedbeno primernost del (Zupančič, 2006).

»Pri izbiri sodobnih del za predstavitev v vrtcu upoštevamo in iščemo komponente likovnih del, ki učence še posebej pritegnejo:

- vizualna zanimivost;
- združevanje nezdružljivega;
- uporaba predmetov na nevsakdanji način« (Duh in Zupančič, 2009, str. 13).

Pedagoški delavci se morajo zavedati, da se različni otroci na isto umetniško delo odzovejo različno, pomembno pa je, da naj bi se vsak odzval na isto delo na več kot en način. Otroci se lahko odzivajo na čustveni ravni, na asociativni ravni in na formalni intelektualni ravni (Duh in Zupančič, 2009).

Pri izbiri avtorjev in njihovih del smo bili pozorni na vse kriterije. Najprej smo iz vsakega obdobja izbrali tri različne slikarje, predvsem tiste, ki so bili značilni za vsako obdobje posebej. Nato smo izbrali še reprodukcije umetniških del. Pri izbiri smo gledali predvsem to, da so delala vizualno zanimiva, da so bila tipična za obdobje in da so bila vsebinsko primerna za predšolske otroke.

2.5 Obdobje impresionizma

»Umetnost se je korenito spremenila, potem ko je skupina umetnikov v Franciji v šestdesetih letih 19. stoletja iznašla impresionizem« (Likovna umetnost, 2010, str. 58).

Prvi znaki moderne likovne umetnosti so nastali iz giblivosti in nestabilnosti moderne družbe. Najprej se je izrazila v impresionizmu. Svoja izrazna sredstva so impresionisti poiskali pri znanosti, ki je ravno takrat potrjevala odkritje, da je bela sončna svetloba sestavljena iz spektralnih barv. Tudi sklicevanje na umetnost je znak modernih časov (Butina, 1997).

»Impresionizem od slikarstva ni več pričakoval zvestega predstavljanja narave, nasprotno, želel je predstaviti njeno zaznano in občuteno resnico« (Sproccati, 1994, str. 42).

Klasičnih impresionističnih slik ni težko prepoznati. Kratke, odrezane poteze osnovnih barv dajejo vtis iskrenosti in živahnosti, ki je značilen za obdobje impresionizma. Površine slik so prekrivane z debelim slojem barve, kar jih loči od njihovih predhodnikov. Kompozicije so poenostavljene in inovativne, poudarek je na celoti slike in ne na podrobnostih (prav tam).

2.5.1 Začetki impresionizma

»Impresionizem se je rodil v Franciji, vendar se je razširil tudi v druge države« (Likovna umetnost, 2010, str. 59).

Impresionizem je umetniška smer, ki se je pojavila v evropski umetnosti v drugi polovici 19. stoletja. Impresionistični slikarji so k stvarnosti pristopali popolnoma optično, s stališča svetlobe in barve. Kot nove motive so prikazovali prizore iz meščanskega in bohemskega življenja (Konec, 1995).

Impresionizem je nastal predvsem kot posledica potrebe po pomirjenju strastnosti in pretiravanju romantike ter njene pogoste izumetničenosti in patetičnosti (Smith, 1995).

V sredini 19. stoletja je v Franciji vladala Kraljeva akademija slikarstva in kiparstva (l' Académie Royale de Peinture et de Sculpture). Na akademiji so postavljali standarde francoskega slikarstva in prirejali letno razstavo Salon. Umetniki so lahko svoja dela na Salonu razstavljali le, če jih je odobrila žirija akademije, ki je imela jasne ideje o tem, kaj je umetnost in kaj to ni. V letu 1863 je žirija naredila veliko napako – odklonila je delo Edouarda Maneta predvsem zato, ker je predstavljalo dve goli ženski in moškega na pikniku. Žiriji se je zdela golota nesprejemljiva v prizorih iz vsakdanjega življenja. Žirija v oblikovanju zavrnitve ni bila prijazna, kar je Maneta užalilo. V odgovor je skupina umetnikov ustanovila Salon

zavrnenih (Salon des Refusés), kjer je aprila 1874 Claude Monet razstavil sliko Impression, po katerem je dobilo ime celotno obdobje impresionizma (prav tam).

2.5.2 Impresionisti

Impresionisti so zagovarjali slikanje v naravi. Ugotovili so, da se pokrajina menja odvisno od ure, letnega časa in atmosferskih sprememb. Ta minljivost, bežnost jih je očarala in želeli so v slike ujeti to neoprijemljivost. Prava vsebina slike je postala svetloba z neskončnimi variacijami, včasih pa se je omejila na njene odseve na vodnih površinah (Debicki, Favre, Grünewald, Pimentel, 1998).

Predstavniki impresionizma v slikarstvu so bili:

- Claude Monet,
- Edouard Manet,
- Edgar Degas,
- Alfred Sisley,
- Pierre-Auguste Renoir,
- Vincent van Gogh ...

»Umetniki so želeli ujeti impresijo, vtis posameznega trenutka. Vprašanje, kako slika nastane, je postalo prav tako pomembno kot vsebina, ki je upodobljena« (Likovna umetnost, 2010, str. 58).

Za našo raziskavo so bili pomembni predvsem trije umetniki in njihova tri dela, ena izmed najpomembnejših iz obdobja impresionizma: Claude Monet – Lokvanji, Edgar Degas – Zvezda in Vincent van Gogh – Moja soba.

Impresionisti so v praksi uporabili optične zakone o svetlobi, barvi in vidu, ki so jih odkrili fiziki, in spremenili način izdelovanja barvnih mešanic. Barve niso več kombinirali na paleti, temveč so na platno polagali lise čim bolj čistih barv (Debicki, Favre, Grünewald, Pimentel, 1998).

Za impresioniste je bil pomemben odnos med barvami predmetov, ki so jih slikali, ne pa predmeti sami na sebi. S tem so odprli pot k nepredmetnemu, ali kot največkrat pravimo, k abstraktnemu slikarstvu (Butina, 1997).

Za impresionistični pristop k slikanju je značilno močno zanimanje za svetlobo in njeno spreminjanje, pogosto s poudarkom na učinkih, ki jih ustvarja posamezen del dneva (Smith, 1995).

Slikali so s kratkimi, debelimi potezami, kot bi skicirali, saj jim je tak način slikanja omogočil, da so ujeli dušo in smisel opazovanega predmeta, brez obremenjevanja s podrobnostmi. Barve so na paleti kar najmanj mešali, saj so menili, da je bolje, če oko samo opravi prelivanje barv, ki jih vidi na platnu. Barv niso več mešali s črno barvo, ampak so temnejše odtenke ustvarjali z mešanjem komplementarnih barv. Črno so še vedno uporabljali, vendar le kot samostojno barvo (prav tam).

Impresionisti so slikali, kar so hoteli, ne da bi se ozirali na pravila in tradicijo. Nove sloje barve so dodajali, preden so se prejšnji posušili, kar je pričaralo mehkejše robove. Barvo so nanašali v debelih slojih.

2.6 Obdobje kubizma

Kubizem je umetniška smer v sodobnem slikarstvu, ki se je razvila po letu 1907, ko sta se raziskovanja novih slikarskih načel lotila Georges Braque in Pablo Picasso (Debicki, Favre, Grünewald in Pimentel, 2004).

»V nasprotju z impresionizmom so kubisti skušali istočasno prikazati notranjo zgradbo upodobljenca iz stereometričnih oblik in hkrati z vseh strani, predočiti pa tudi dinamiko čistih oblikovnih sil« (Konec, 1995, str. 42).

Pri obdobju kubizma je značilno geometrično poenostavljanje ali razstavljanje, motivi so iz predmetnega sveta, značilna pa je tudi sivo-oker-rjava barvna skala. Kubizem je nudil ustvarjalno svobodo in širino, z njim se začenja moderna umetnost (Nash, 1975).

2.6.1 Začetki kubizma

Kubizem se je razvil po letu 1907 v Franciji. Smer sta utemeljila Pablo Picasso in Georges Braque. Zgodnje obdobje kubizma zaznamujejo predvsem dela Picassa (Avignonske gospodične) in Braquea. Kubizem ima korenine v Cezannovih poskusih, da bi razvil zamisli impresionistov. Kubizem ni obdobje, ki bi bilo omejeno le na zgodnje 20. stoletje, saj je vplival na mnoge poznejše tokove in je še vedno bolj ali manj očiten. Tesno pa je povezan tudi s futurizmom (Debicki, Favre, Grünwald in Pimentel, 2004).

Kubizem je bil deljen na dva dela, in sicer na analitični in sintetični kubizem, ki vam ju bomo v nadaljevanju tudi opisali.

ANALITIČNI KUBIZEM

Po letu 1909 sta Picasso in Braque začela bolj sistematično raziskavo o strukturi, ki jo poznamo kot analitični kubizem. V tem času so odstranili svetle barve s svojih slik in dali prednost zemeljskim tonom (siva, rjava ...), tako da so se lahko osredotočili predvsem na strukturo. Slike so v tem času videti kot dekonstruirani predmeti na platnu, cilj je prikazati različne poglede hkrati. Tradicionalni predmet gledamo iz enega zornega kota in en trenutek v času (Konec, 1995).

SINETIČNI KUBIZEM

Braquova slika vsebuje poleg drobcev tudi številke in črke. Ustvarjanje takšnih znakov napoveduje logičen razvoj v sintetični kubizem, ki se je razcvetel med letoma 1913 in 1914. Tradicionalne meje umetnosti in

umetnostnih zvrsti so presežene; grafika, slika in kip se zlijejo v eno samo umetnino (prav tam).

2.6.2 Kubisti

Kubisti resničnosti niso hoteli odvzeti videza, to je barv, ampak spremeniti strukturo resničnosti, to je strukturo telesnin. Zagovarjali so stališče, da je podoba resničnosti omejena na tri tradicionalne dimenzije, s katerimi je opredeljen prostor (Semenzato, 1991).

Predstavniki kubizma v slikarstvu so bili:

- Pablo Picasso,
- Georges Braque,
- Juan Gris,
- Delaunay ...

Za našo raziskavo so najbolj pomembni naslednji trije avtorji iz obdobja kubizma in njihova dela: Pablo Picasso – Avignonske gospodične, Georges Braque – Pristanišče v Normandiji in Juan Gris – Zajtrk.

Slikarji so v svoja dela vključevali najrazličnejše materiale in s tem prestopili mejo slikarski tehnik v ožjem pomenu besede – kolaž je značilen postopek za skupino zgodnjih kubistov (Nash, 1975).

»Predmeti na kubističnih slikah so razstavljeni, ker so prikazani iz različnih kotov hkrati« (Likovna umetnost, 2010, str. 66).

3 Empirični del

3.1 Namen

Namen diplomskega dela je ugotoviti, kakšen je odnos predšolskega otroka do izbranih umetniških del impresionizma in kubizma. Zanimalo nas je, kateremu obdobju dajejo otroci prednost (preferenco) in če obstajajo razlike glede na spol otrok.

3.2 Razčlenitev, podrobna opredelitev

3.2.1 Raziskovalna vprašanja

Postavili smo si naslednja raziskovalna vprašanja:

- Ali otroci dajejo prednost kateremu obdobju?
- Ali obstajajo razlike glede na spol otrok?
- Ali se bodo otroci največkrat odločili za motiv slike?

3.2.2 Spremenljivke

Ločili smo neodvisne in odvisne spremenljivke.

Neodvisna spremenljivka

- spol

Odvisne spremenljivke

- umetniško delo
- motiv

3.3 Metodologija

3.3.1 Raziskovalne metode

Pri raziskovanju smo uporabili kavzalno neeksperimentalno metodo, saj naša vzorčna razlaga na zastavljena vprašanja temelji na empiričnem preverjanju odvisnih zvez med pojavi.

3.3.2 Raziskovalni vzorec

V raziskavo smo zajeli otroke iz štirih različnih vrtcev, in sicer so sodelovali: Vrtec Najdihojca Hajdina, Osnovna šola Starše enota vrtca Najdihojca in enota Pikapolonica, Osnovna šola Borisa Kidriča Kidričevo PE Vrtec Kidričevo in Osnovna šola Selnica ob Dravi enota Vrtec Selnica ob Dravi. Vzorec skupno zajema 94 otrok, od tega 50 deklic in 44 dečkov. Za raziskavo smo potrebovali starejše otroke stare od pet do šest let, zato gre za raziskovalni vzorec konkretne populacije in je neslučajnostni.

Tabela 1: Števila (f) in strukturni odstotki (f %) otrok po spolu

Spol	f	f %
Dečki	44	46,80 %
Deklice	50	53,20 %
SKUPAJ	94	100 %

Iz tabele in grafa 1 je razvidno, da je največ anketiranih otrok ženskega spola (50 otrok), kar predstavlja 53,20 % anketiranih otrok. Kljub temu so rezultati kar sorazmerni, saj je bilo otrok moškega spola 44, kar predstavlja 46,80 %.

3.3.3 Postopki zbiranja podatkov

Podatke smo pridobivali s pomočjo anketnega vprašalnika in šestih reprodukcij, od tega so bile tri iz impresionizma in tri iz kubizma. Vprašalnik je bil anonimen. Prostor, v katerem je potekalo anketiranje, je bil ločen od drugih otrok, predvsem zaradi tega, da so imeli vsi otroci enake možnosti in da jih pri tem niso motili preostali otroci. Reprodukcije so bile razvrščene vedno enako, in sicer:

Slika 7: Umetniška dela

1 2 3 4 5 6

Edgar Degas Claude Monet Vincent Van Gogh Pablo Picasso Georges Braque Juan Gris

Ko smo potrebovali samo posamezno obdobje, smo drugo obdobje prekrili, slike pa so bile oštevilčene samo s številkami od ena do tri, in sicer:

Impresionizem

1

2

3

Edgar Degas

Claude Monet

Vincent van Gogh

Kubizem

1

2

3

Pablo Picasso

George Braque

Juan Gris

Anketiranje je potekalo v mesecu juniju 2015.

3.3.4 Postopki obdelave podatkov

Izpolnjene anketne vprašalnike smo pregledali, jih medsebojno primerjali ter iskali podobnosti in odstopanja. Nato smo podatke računalniško obdelali v programu za statistično obdelavo podatkov SPSS in Microsoft Office Excel. Statistična obdelava je zajela osnovno deskriptivno statistiko. Rezultate obdelave smo izrazili številčno in z odstotki. Predstavili smo jih v tabelaričnih in grafičnih modelih ter jih nato interpretirali.

3.4 Rezultati in interpretacija

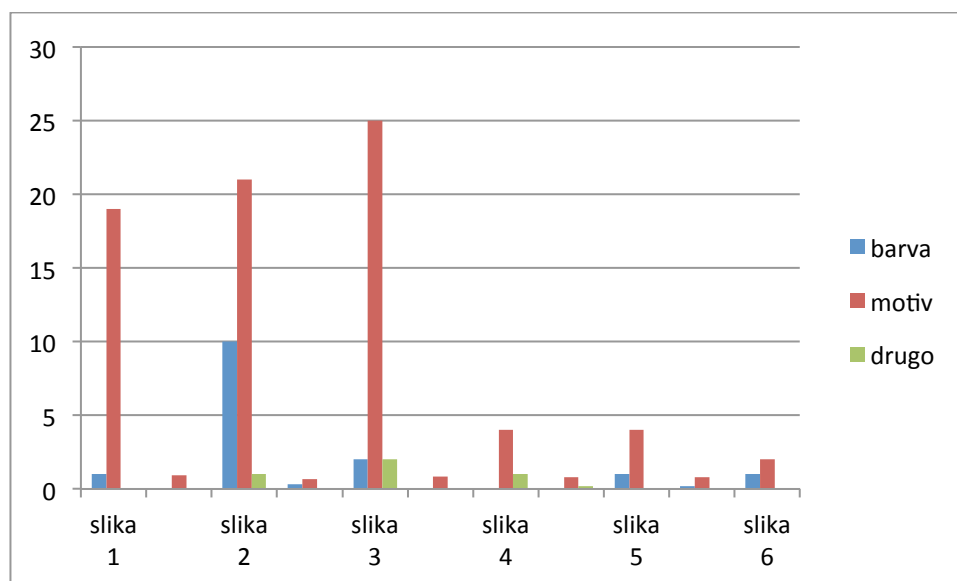
3.4.1 Katera slika je bila otrokom najbolj všeč in zakaj

Tabela 2: Števila (f) in strukturni odstotek (f %), katere slike so bile otrokom všeč in zakaj

		Barva	Motiv	Drugo	SKUPAJ
Slika 1	f	1	19	0	20
	f %	5,0 %	95,0 %	0,0 %	100,0 %
Slika 2	f	10	21	1	32
	f %	31,3 %	65,6 %	3,1 %	100,0 %
Slika 3	f	2	25	2	29
	f %	6,9 %	86,2 %	6,8 %	100,0 %
Slika 4	f	0	4	1	5
	f %	0,0 %	80,0 %	20,0 %	100,0 %
Slika 5	f	1	4	0	5
	f %	20,0 %	80,0 %	0,0 %	100,0 %
Slika 6	f	1	2	0	3
	f %	33,3 %	66,7 %	0,0 %	100,0 %
SKUPAJ	f	15	75	1	94
	f %	16,0 %	79,8 %	1,1 %	100,0 %

Iz tabele 2 je razvidno, da je bila otrokom najbolj všeč slika Moneta – Waterlilies (slika 2), in sicer kar 32 otrokom, kar predstavlja 34 % otrok. Otroci so za razlog, zakaj jim je bila najbolj všeč, izbrali motiv. Tako se je opredelilo 21 otrok, kar predstavlja 65,6 % od skupno 32 otrok, ki so se odločili, da jim je bila najbolj všeč slika Waterlilies. Iz tega lahko sklepamo, da so se otroci na slikah osredotočali le na glavni motiv na slikah, manj jim je bila pomembna barva. Eden izmed otrok je na vprašanje, zakaj mu je bila všeč ta slika, odgovoril, da mu je na sliki vse všeč. Sledi ji slika Bedroom Vincenta Van Gogha (slika 3), ki je bila všeč 29 otrokom, kar predstavlja 34 % od skupno 94 otrok. Tudi pri tej sliki so se otroci največkrat odločili, da jim je bil všeč motiv na sliki, in sicer 25 otrok, kar predstavlja 86,2 % od skupno 32 otrok. Dva izmed otrok sta se za sliko

odločila, ker je bila soba na sliki podobna njihovi. Iz tega lahko sklepamo, da so se otroci odločali za sliko predvsem zato, ker jim je bil motiv sobe blizu.

Graf 1: Grafični prikaz, katere slike so bile otrokom najbolj všeč in zakaj

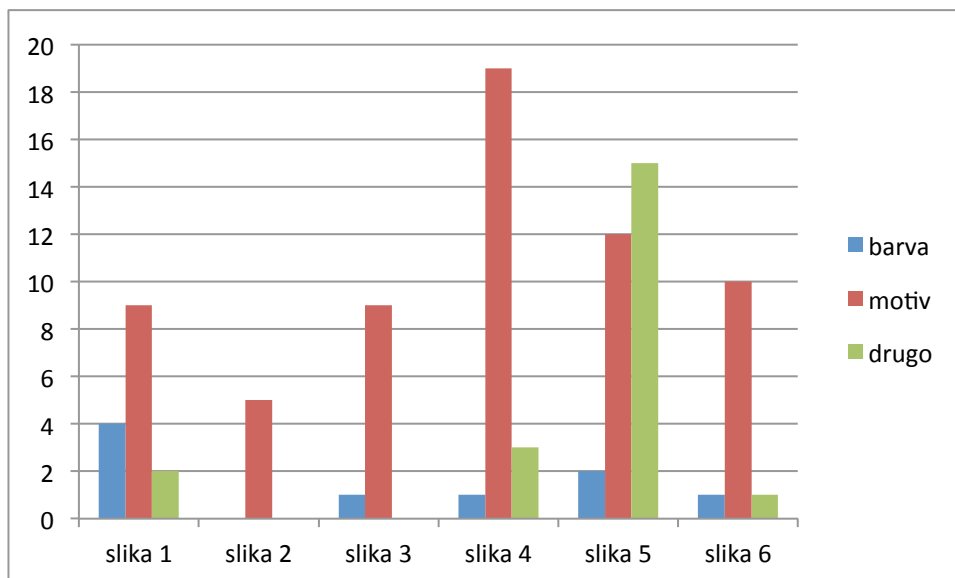
Najmanjkrat so se otroci odločili za sliko 6 (Juan Gris – Breakfast), le 3,2 % od skupno 94 otrok. Iz grafa je razvidno, da so se otroci pri razlogih, zakaj jim je bila všeč določena slika, največkrat odločili za sam motiv slike, in sicer kar 75 otrok (79,8 %) od skupno 94 otrok. Iz rezultatov lahko sklepamo, da je bilo otrokom najbolj všeč obdobje impresionizma, saj so se v veliki večini odločali le za slike iz tega obdobja. Menimo, da so otrokom slike iz impresionizma bolj všeč predvsem zaradi tega, ker takoj vidijo, kaj je naslikano. Pri kubističnih slikah pa nekateri niso ugotovili, kaj je upodobljeno na sliki (večkrat so odgovorili, da jim slike niso všeč, ker so razmetane, ali pa da na njih nič ne vidijo), saj so bolj abstraktne in so se raje odločali za slike, za katere so vedeli, kaj je naslikano na njih in so jim bile bližje. Menimo, da so se za slike iz impresionizma odločali tudi zaradi samih barv, ki so bolj pisane kot pa pri obdobju kubizma, v katerem so umetniki uporabljali bolj sivo-okker-rjavo barvno skalo.

3.4.2 Katera slika je bila otrokom najmanj všeč in zakaj

Tabela 3: Števila (f) in strukturni odstotek (f %), katere slike so bile otrokom najmanj všeč in zakaj

		Barva	Motiv	Drugo	SKUPAJ
Slika 1	f	4	9	2	15
	f %	26,7 %	60,0 %	14,3 %	100,0 %
Slika 2	f	0	5	0	5
	f %	0,0 %	100,0 %	0,0 %	100,0 %
Slika 3	f	1	9	0	10
	f %	10,0 %	90,0 %	0,0 %	100,0 %
Slika 4	f	1	19	3	23
	f %	4,3 %	82,6 %	13,1 %	100,0 %
Slika 5	f	2	12	15	29
	f %	6,9 %	41,4 %	51,7 %	100,0 %
Slika 6	f	1	10	1	12
	f %	8,3 %	83,4 %	8,3 %	100,0 %
SKUPAJ	f	9	64	21	94
	f %	9,6 %	68,1 %	22,3 %	100,0 %

Iz tabele in grafa 3 je razvidno, da so otroci za sliko, ki jim je bila najmanj všeč, izbrali sliko Braquea, in sicer se je tako odločilo 29 otrok, kar predstavlja 30,8 % otrok. Na vprašanje, zakaj jim je bila slika najmanj všeč, je 13 otrok odgovorilo, da je razmetana, kar predstavlja 44,8 % od skupno 29 otrok, ki so se odločili, da jim je bila najmanj všeč slika 5 (Georges Braque – Port en Normandie). Iz tega lahko sklepamo, da so bili otroci seznanjeni le z realističnimi slikami, manj ali nič pa z abstraktnimi.

Graf 2: Grafični prikaz, katera slika je bila otrokom najmanj všeč in zakaj

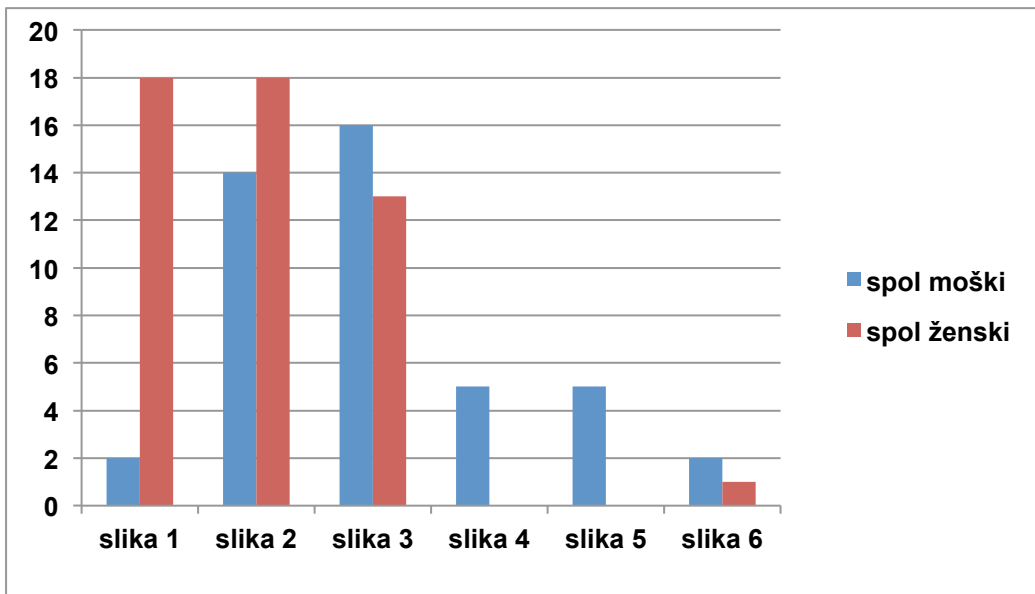
Sledi ji slika Pabla Picassa (slika 4), ki ni bila všeč 23 otrokom, kar predstavlja 24,5 % od skupno 94 otrok. Otroci so se za razlog, zakaj jim slika ni bila všeč, največkrat odločili za motiv slik, sledila mu je barva slik. Le eden izmed otrok je odgovoril, da so na sliki ljudje goli in mu zato slika ni bila všeč. Najmanjkraj so se otroci za sliko, ki jim je bila najmanj všeč, odločili za sliko Moneta, in sicer le 5 otrok, kar predstavlja 5,3 % od skupno 94 otrok (100 %). Iz tega lahko sklepamo, da jim je bila slika Waterlilies všeč v veliki večini, saj jim je bila pri vprašanju, katera slika jim je najbolj všeč, všeč v večini, pri vprašanju, katera slika pa jim je bila najmanj všeč, pa se je zelo malo otrok odločilo ravno za to sliko.

3.4.3 Katera slika je bila otrokom najbolj in najmanj všeč glede na spol

Tabela 4: Števila (f) in strukturni odstotek (f %), katera slika je bila otrokom najbolj všeč glede na spol

Reprodukcija		Spol		SKUPAJ
		Moški	Ženski	
Slika 1	f	2	18	20
	f %	10,0 %	90,0 %	100,0 %
Slika 2	f	14	18	32
	f %	43,8 %	56,3 %	100,0 %
Slika 3	f	16	13	29
	f %	55,2 %	44,8 %	100,0 %
Slika 4	f	5	0	5
	f %	100,0 %	0,0 %	100,0 %
Slika 5	f	5	0	5
	f %	100,0 %	0,0 %	100,0 %
Slika 6	f	2	1	3
	f %	66,7 %	33,3 %	100,0 %
SKUPAJ	f	44	50	94
	f %	46,8 %	53,2 %	100,0 %

Iz tabele in grafa 4 je razvidno, da so se otroci ne glede na spol največkrat odločali za slike iz obdobja impresionizma. Deklice so se največkrat odločale za dve sliki, in sicer za sliko Degasa (slika 1) in za sliko Moneta (slika 2). Kar 18 deklic (36 %) se je odločilo za sliko Moneta (slika 2), prav tako pa tudi 18 deklic (36 %) za sliko Degasa (slika 1), kar skupaj predstavlja 72 % od skupno 50 deklic. Preostalih 14 deklic (28 %) se je odločilo za sliki Van Gogha (slika 3) in Grisa (slika 6). Dečkom je bila najbolj všeč slika Vincenta Van Gogha, kar 16 dečkov (36,4 %) se je odločilo za to sliko. Sledila ji je slika Moneta z 31,8 %, za katero se je odločilo 14 dečkov, kar skupno predstavlja 68,2 % dečkov.

Graf 3: Grafični prikaz, katera slika je bila otrokom najbolj všeč glede na spol

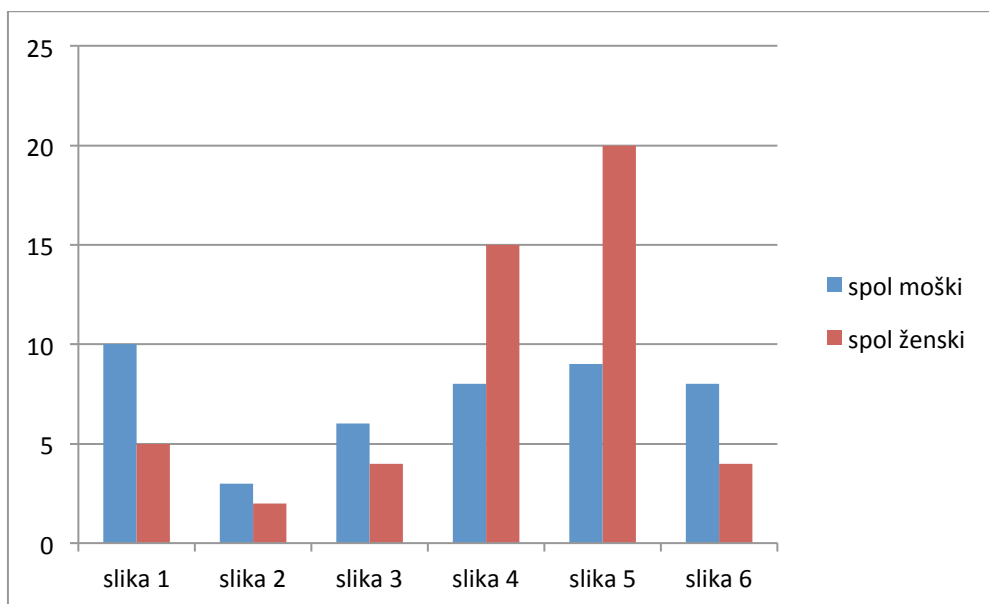
Iz grafa 4 je razvidno, da pri izbiri, katera slika je bila otrokom najbolj všeč, ni velikih razlik glede na spol. Do razlik pride le pri posamezni sliki, saj sta bili deklicam najbolj všeč sliki 1 in 2, medtem ko so se dečki bolj odločali za sliko 3. Najmanjkrat so se odločali za sliki Degasa (slika 1) in Grisa (skupno 31,8 %). Kar 32 otrok, tako deklic kot dečkov, se je odločilo za sliko Moneta. Sledita ji sliki Van Gogha (29 otrok) in Degasa (20 otrok). Dečki so se odločili za vse slike, medtem ko se deklice niso odločile za sliki Picassa in Braqueja. Iz tega lahko sklepamo, da je bilo obdobje impresionizma tudi glede na spol otrokom najbolj všeč, saj so se v veliki večini odločali prav za dela iz obdobja impresionizma. Večina otrok, ki se je odločilo za slike iz kubizma, so bili dečki. Le slika 6 (Juan Gris – Breakfast) je bila v zelo majhnem številu všeč tudi deklicam, saj se je zanjo odločila le ena. Iz tega lahko sklepamo, da so se deklice odločale za slike iz obdobja impresionizma že zaradi samih motivov in barv slik, ki so jih bolj pritegnile, saj so slike iz kubizma že bolj abstraktne, pa tudi barve so bolj temačne. Menimo, da je do tega prišlo že zaradi vzgoje same, predvsem zaradi delitve med spoloma (stereotipno imajo deklice rade roza barvo in punčke, dečki pa modro barvo in avtomobile).

Tabela 5: Števila in strukturni odstotek, katera slika je bila otrokom najmanj všeč glede na spol

		spol		SKUPAJ
		Moški	Ženski	
Slika 1	f	10	5	15
	f %	66,7 %	33,3 %	100,0 %
Slika 2	f	3	2	5
	f %	60,0 %	40,0 %	100,0 %
Slika 3	f	6	4	10
	f %	60,0 %	40,0 %	100,0 %
Slika 4	f	8	15	23
	f %	34,8 %	65,2 %	100,0 %
Slika 5	f	9	20	29
	f %	31,0 %	69,0 %	100,0 %
Slika 6	f	8	4	12
	f %	66,7 %	33,3 %	100,0 %
SKUPAJ	f	44	50	94
	f %	46,8 %	53,2 %	100,0 %

Iz tabele in grafa 5 je razvidno, da so se otroci za sliko, ki jim je bila najmanj všeč, največkrat odločali za slike iz obdobja kubizma. Iz tega lahko sklepamo, da jim je obdobje impresionizma bližje. Najmanj jim je bila všeč slika Georgesa Braquea (slika 5), 29 otrok se je odločilo, da jim je slika najmanj všeč, kar predstavlja 30,8 % od skupno 94 otrok. Sledili sta ji sliki Pabla Picassa – slika 4 (23 otrok) in Edgarja Degasa – slika 1 (15 otrok), ki spada v obdobje impresionizma. Pri sliki 1 (Edgar Degas – The Star) se kažejo razlike v spolu otrok. Deklicam je bila ta slika najbolj všeč, saj se je zanjo odločilo 18 deklic, medtem ko se je kar velika večina dečkov odločila, da jim je slika najmanj všeč. V odgovor, zakaj jim je ta slika najmanj všeč, so velikokrat dejali, da je taka slika za punce in ne za

fante, kar ponovno pomeni, da so na njihovo opredelitev glede te slike vplivali predvsem spolni stereotipi.

Graf 4: Grafični prikaz, katera slika je otrokom najmanj všeč glede na spol

Deklicam je bila najmanj všeč slika Braquea, in sicer 20 deklicam, kar predstavlja 40 % od skupno 50 deklic (100 %). Tudi slika Pabla Picassa je bila deklicam najmanj všeč, zanjo se je odločilo 15 deklic (30%). Iz tega lahko sklepamo, da so se deklice za slike, ki so jim bile najmanj všeč, odločale predvsem za slike iz kubizma, saj so jih slike najmanj pritegnile in so bile v primerjavi z impresionističnimi manj barvite, pa tudi sam motiv ni bil takoj prepoznaven; večkrat so na vprašanje, zakaj jim slika ni bila všeč, odgovorile, da so razmetane ali pa da na njih ni nič narisane. Najmanjkrat so se deklice za sliko, ki jim je bila najmanj všeč, odločile za sliko Moneta, in sicer le 5 deklic (10 %). Dečki so se odločili, da jim je bila najmanjkrat všeč slika Edgarja Degasa, za to sliko se je odločilo 10 dečkov, kar predstavlja 22,7 % od skupno 44 dečkov (100 %). Sledila ji je slika Braquea, zanjo se je odločilo 9 dečkov (20,5 %). Tako kot deklice so se tudi dečki za sliko, ki jim je bila najmanj všeč, najmanjkrat odločili za sliko Moneta, in sicer so se zanjo odločili 3 dečki (6,8 %). Iz tega lahko sklepamo, da je bila slika Moneta (Lokvanji), najbolj všeč tako deklicam

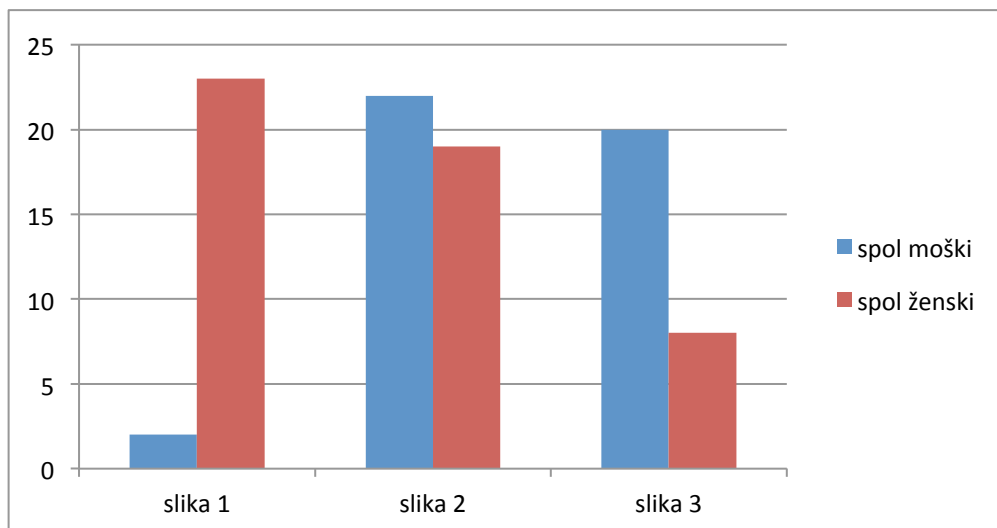
kot dečkom in so se zato najmanjkrat odločili zanjo pri vprašanju, katera slika jim je najmanj všeč.

3.4.4 Impresionizem

Tabela 6: Števila (f) in strukturni odstotek (f %), katera slika iz obdobja impresionizma je bila otrokom najbolj všeč

		Spol		SKUPAJ
		Moški	Ženski	
Slika 1	f	2	23	25
	f %	8,0 %	92,0 %	100,0 %
Slika 2	f	22	19	41
	f %	53,7 %	46,3 %	100,0 %
Slika 3	f	20	8	28
	f %	71,4 %	28,6 %	100,0 %
SKUPAJ	f	44	50	94
	f %	46,8 %	53,2 %	100,0 %

Iz tabele in grafa 6 je razvidno, da je pri obdobju impresionizma bila otrokom najbolj všeč slika Claudea Moneta Waterlilies (slika 2), saj se je zanjo odločilo 41 otrok, kar predstavlja 43,6 % od skupno 94 otrok. Od tega je bila slika všeč 22 dečkom in 19 deklicam. Sliki Waterlilies je sledila slika Vincenta Van Gogha Bedroom (slika 3), ki je bila všeč 28 otrokom, od tega 20 dečkom in 8 deklicam. Slika Edgarja Degasa The Star (slika 1) je bila všeč 25 otrokom, od tega 2 dečkoma in 23 deklicam.

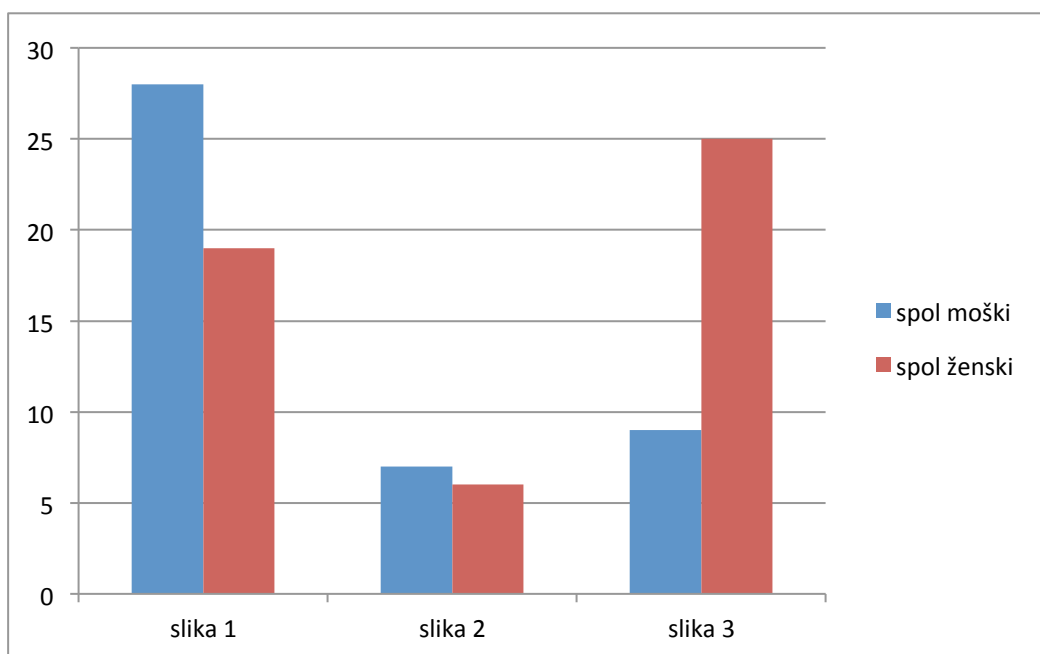
Graf 5: Grafični prikaz, katera slika iz obdobja impresionizma je bila otrokom najbolj všeč

Deklicam je torej bila iz obdobja impresionizma najbolj všeč slika The Star, iz tega lahko sklepamo, da jih je najbolj pritegnila ta slika predvsem zato, ker je na njej osrednji motiv balerina, ki je deklicam bolj blizu kot dečkom. Dečkom je bila iz obdobja impresionizma najbolj všeč slika 2 (Waterlilies)

Tabela 7: Števila (f) in strukturni odstotek (f %), katera slika iz obdobja impresionizma je bila otrokom najmanj všeč

		Spol		SKUPAJ
		Moški	Ženski	
Slika 1	f	28	19	47
	f %	59,6 %	40,4 %	100,0 %
Slika 2	f	7	6	13
	f %	53,8 %	46,2 %	100,0 %
Slika 3	f	9	25	34
	f %	26,5 %	73,5 %	100,0 %
SKUPAJ	f	44	50	94
	f %	46,8 %	53,2 %	100,0 %

Iz tabele in grafa 7 je razvidno, da je bila otrokom najmanj všeč slika 1 (The Star), 47 otrokom slika ni bila zanimiva, kar predstavlja 50 % od skupno 94 otrok. Sledi ji slika Van Gogha (slika 3), ki je bila najmanj všeč kar 34 otrokom (36,2 %), od tega je bila ta slika manj všeč deklicam, 25 deklic se je odločilo, da jim je slika najmanj všeč, kar predstavlja 73,5 % od 34 otrok, ki so se odločili za to sliko. V nasprotju z deklicami pa se je večina dečkov odločila za sliko Edgara Degasa – The Star, in sicer se je 28 dečkov odločilo, da jim je najmanj všeč slika 1, kar predstavlja 59,6 % od 47 otrok, ki so se odločili za sliko 1.

Graf 6: Grafični prikaz, katera slika iz obdobja impresionizma je bila otrokom najmanj všeč

Iz tabele ter grafa 6 in 7 lahko sklepamo, da je bila iz obdobja impresionizma otrokom najbolj všeč slika 2 Claudeja Moneta (Waterlilies), kar 41 otrok se je namreč odločilo zanjo, kar predstavlja 43,6 % od skupno 94 otrok. Najmanj je bila otrokom všeč slika 1 Edgara Degasa (The Star), zanjo se je odločilo 47 otrok, kar predstavlja 50 % od skupno 94 otrok (100 %). Iz tega lahko sklepamo, da pri izbiri slik glede na spol otrok obstajajo razlike med deklicami in dečki. Slika 1 (Edgar Degas – Zvezda) je bila

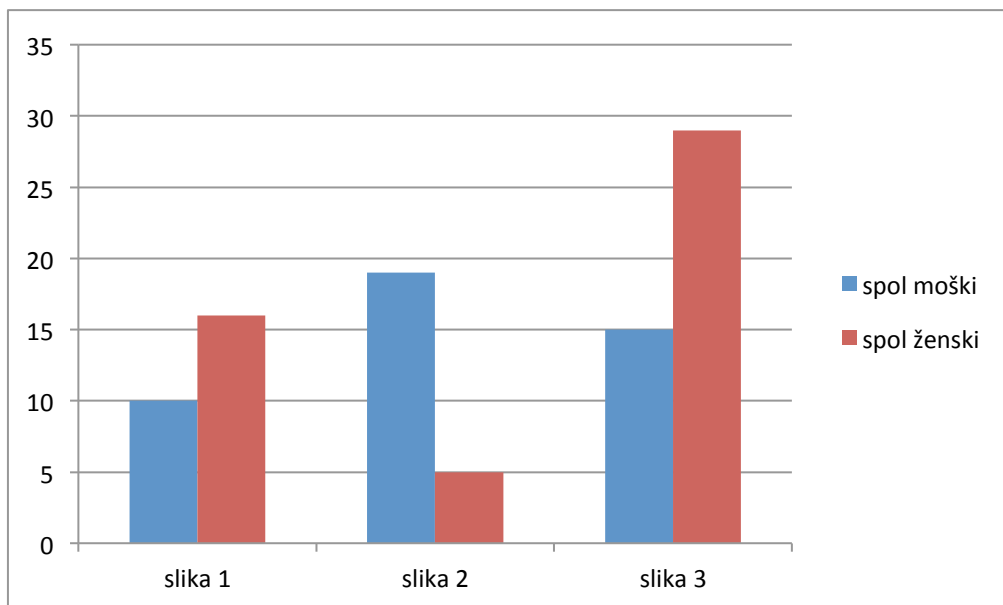
namreč deklicam najbolj všeč, medtem ko so se dečki odločili, da jim je ta ista slika najmanj všeč.

3.4.5 Kubizem

Tabela 8: Števila (f) in strukturni odstotek (f %), katera slika iz obdobja kubizma je bila otrokom najbolj všeč

		Spol		SKUPAJ
		Moški	Ženski	
Slika 1	f	10	16	26
	f %	38,5 %	61,5 %	100,0 %
Slika 2	f	19	5	24
	f %	79,2 %	20,8 %	100,0 %
Slika 3	f	15	29	44
	f %	34,1 %	65,9 %	100,0 %
SKUPAJ	f	44	50	94
	f %	46,8 %	53,2 %	100,0 %

Iz tabele in grafa 8 je razvidno, da je bila otrokom pri obdobju kubizma najbolj všeč slika 3 (Juan Gris – Brakfast), in sicer 44 otrokom, kar predstavlja 46,8 % od skupno 94 otrok (100 %). Sledi ji slika 1 (Pablo Picasso), ki je bila všeč 26 otrokom, kar prestavlja 27,6 % od skupno 94 otrok. Slika 2 (Georges Braque – Port en Normandie) je bila všeč 25,5 % otrok (24 otrokom).

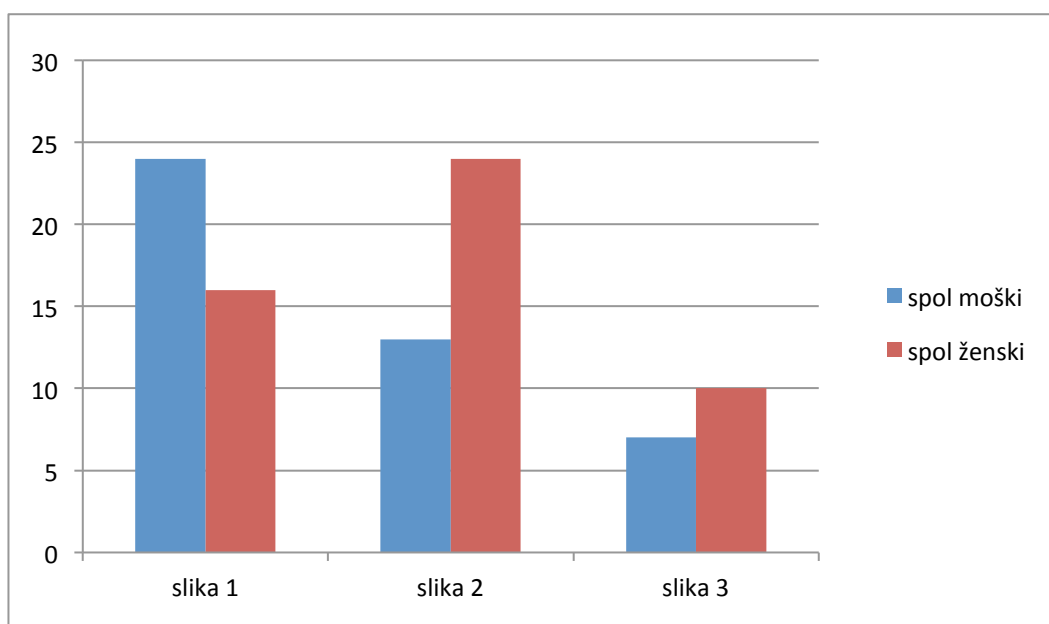
Graf 7: Grafični prikaz, katera slika iz kubizma je bila otrokom najbolj všeč

Dečkom je bila najbolj všeč slika 2 (Port en Normandie), in sicer kar 19 dečkov, kar predstavlja 43,2 % od skupno 44 dečkov. 29 deklicam je bila iz obdobja kubizma najbolj všeč slika 3 Juana Grisa, kar predstavlja 58 % od skupno 50 deklic.

Tabela 9: Število (f) in strukturni odstotek (f %), katera slika iz kubizma je bila otrokom najmanj všeč

		Spol		SKUPAJ
		Moški	Ženski	
Slika 1	f	24	16	40
	f %	60,0 %	40,0 %	100,0 %
Slika 2	f	13	24	37
	f %	35,1 %	64,9 %	100,0 %
Slika 3	f	7	10	17
	f %	41,2 %	58,8 %	100,0 %
SKUPAJ	f	44	50	94
	f %	46,8 %	53,2 %	100,0 %

Iz tabele in grafa 9 je razvidno, da je bila otrokom pri obdobju kubizma najmanj všeč slika 1 (Pablo Picasso), in sicer kar 40 otrokom, kar predstavlja 42,5 % od skupno 94 otrok. Takoj za sliko Picassa je slika Georgesa Braqua (slika 2), zanjo se je odločilo 37 otrok (39,4 %).

Graf 8: Grafični prikaz, katera dela iz kubizma so bila otrokom najmanj všeč

Deklicam je bila najmanj všeč slika 2, zanjo se je odločilo 24 deklic, kar predstavlja 48 % od skupno 50 deklic. Dečkom je bila najmanj všeč slika Pabla Picassa, 24 dečkom je bila slika najmanj všeč, kar predstavlja 54,5 % od skupno 44 dečkov.

Tudi pri obdobju kubizma obstajajo razlike glede na spol otrok, saj se je večina dečkov za umetniško delo, ki jim je bilo najbolj všeč, odločila za sliko 2 (Georges Braque – Pristaniče v Normandiji), deklicam pa je bila ravno ta slika najmanj všeč.

3.5 Sklep

Z raziskavo smo želeli ugotoviti, kakšen je odnos predšolskih otrok do umetniški del v obdobju impresionizma in kubizma, kateremu obdobju dajejo otroci prednost, zakaj mu dajejo prednost in če obstajajo razlike glede na spol otrok, pa tudi če se bodo otroci največkrat odločili za motiv slike.

Glede na namen diplomskega dela smo si zastavili raziskovalna vprašanja, ki smo jih v empiričnem delu tudi obdelali.

Izbrali smo tri reprodukcije iz impresionizma in tri reprodukcije umetniških del iz kubizma. Pri izbiri reprodukcij smo izbrali najpomembnejše avtorje iz vsakega posameznega obdobja in eno od njihovih del. Pozorni smo bili, da so motivi vsake posamezne slike iz istega obdobja različni. Pripravili smo tudi anketni vprašalnik, s pomočjo katerega smo anketirali otroke stare od pet do šest let v štirih različnih vrtcih. Po končanem anketiranju smo pridobili 94 anket, ki smo jih analizirali in statistično obdelali. Prišli smo do naslednjih rezultatov:

Otrokom je bilo izmed obeh obdobj najbolj všeč obdobje impresionizma, tudi glede na spol so se tako deklice kot dečki v večini odločali za slike iz obdobja impresionizma. Deklice so se največkrat odločile za dve sliki, in sicer za sliko Degasa – Zvezda in za sliko Moneta – Lokvanji, medtem ko je bila dečkom v veliki večini najbolj všeč slika Vincenta van Gogha.

Če gledamo na anketirano skupino kot celoto, lahko rečemo, da niso bili naklonjeni umetniškim delom iz obdobja kubizma. Vendar pa je večina dečkov kot delo, ki jim je bilo najmanj všeč, izbrala sliko iz obdobja impresionizma. Skupno je bila otrokom najmanj všeč slika Georgesa Braquea – Pristanišče v Normandiji. Glede na spol je bila dečkom najmanj všeč slika Degasa – Zvezda, iz tega lahko sklepamo, da je bila dečkom slika najmanj všeč predvsem zaradi motiva plesalke, s katerim so se deklice lažje poistovetile (spolni stereotip). Deklicam je bila najmanj všeč slika Gergesa Braquea, sledila pa ji je slika Pabla Picassa.

Otroci so se na vprašanje, zakaj jim je slika najbolj všeč, največkrat odločili za sam motiv slike, motivu je sledila barva na slikah. Pri vprašanju, zakaj jim je bila slika najmanj všeč, so se tako kot prej največkrat odločili za motiv slike, vendar motivu ni sledila barva tako kot pri prejšnjem vprašanju, ampak je kar nekaj otrok odgovorilo, da je slika razmetana.

Pri posameznih obdobjih smo otrokom najprej pokazali samo slike iz impresionizma, nato še iz kubizma, odločiti so se morali, katera slika iz posameznega obdobja jim je najbolj in katera najmanj všeč. Prišli smo do naslednjih rezultatov:

Pri impresionizmu je bila skupno otrokom najbolj všeč slika Moneta – Lokvanji. Glede na spol pa so se deklice v večini odločile, da jim je najbolj všeč slika Edgarja Degasa – Zvezda, sledila ji je slika Moneta. Dečki so se za sliko, ki jim je bila najbolj všeč, odločili za sliko Moneta, sledila ji je slika Vincenta van Gogha. Skupno je bila otrokom najmanj všeč slika Edgarja Degasa, glede na spol pa so se deklice za sliko, ki jim je najmanj všeč, odločile za sliko Vincenta van Gogha – Moja soba, sledila ji je slika Edgarja Degasa. Večina dečkov se je za sliko, ki jim je bila najmanj všeč, odločila za sliko Degasa.

Iz obdobja kubizma je bila otrokom skupno najbolj všeč slika Juana Grisa, glede na spol pa so se dečki bolj odločali za sliko Gergesa Braquea, za katero so se deklice odločale v manjši meri. Skupno je bila otrokom najmanj všeč slika Pabla Picassa, glede na spol pa se je večina deklic za sliko, ki jim je bila najmanj všeč, odločala za sliko Georgesa Braquea.

Iz rezultatov, ki smo jih dobili, lahko sklepamo, da so se otroci za obdobje, ki jim je bilo bolj všeč, odločili za obdobje impresionizma, predvsem zaradi tega, ker so slike bolj realistične kot pri kubizmu in so jim bile bližje. Tudi glede na spol so se otroci odločili za impresionizem. Le pri sliki Edgarja Degasa je prišlo do razlik, saj se je velika večina dečkov odločila, da jim ni všeč, medtem ko je bila ravno ta slika deklicam najbolj všeč. Otroci so se pri vprašanju, zakaj jim slika ni ali pa jim je bila všeč, v veliki večini odločali za sam motiv slike.

Menimo, da so otroci premalo seznanjeni z abstraktnimi umetniškimi deli in iz tega sklepamo, da so se ravno zaradi nepoznavanja različnih likovnih del odločali predvsem za dela iz impresionizma.

Literatura

Butina, M. (1997). *O slikarstvu*. Ljubljana: Debora.

Debicki, J., Favre, J. F., Grünewald, D. in Pimentel, A. F. (2004). *Zgodovina slikarske, kiparske in arhitekturne umetnosti*. Ljubljana: Modrijan.

Duh, M. in Vrlič, T. (2003). *Likovna vzgoja v prvi triadi devetletne osnovne šole*. Ljubljana: Založba Rokus.

Duh, M. in Zupančič, T. (2009). *Sodobna likovna umetnost v kurikulumu vrtca*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Gerlovič, A. (1976). *Likovni pouk otrok*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Godec Schmidt, J. (1988). *Danes slika: priročnik za risanje in slikanje*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Hočevar, S., Berce, H. in Prestor, A. (1980). *Likovna vzgoja predšolskih otrok (Gradivo za vzgojiteljice pripravnice)*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Horvat, L. in Magajna, L. (1989). *Razvojna psihologija*. Ljubljana: DZS.

Konec, A. (1995). *Likovna zgodovina danes*. Brežice: Gimnazija in ekonomska srednja šola.

Likovna umetnost (2010). Ljubljana: Mladinska knjiga.

Nash, J. M. (1975). *Kubismus, Futurismus und Konstruktivismus*. München; Zürich: Droemer Kraut.

Semenzato, C. (1991). *Svet umetnosti*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Smith, P. (1995). *Impressionism*. London: Calmann and King Ltd.

Sproccati, S. (1994). *Vodnik po slikarstvu*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Tacol, T. in Tomšič Čarkez, B. (2005). *Likovno izražanje 4*. Ljubljana: Debora.

Tomšič Čerkez, B. in Tacar, B. (2010). *Likovne kuharije: uporabne likovne tehnike*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Tušak, M. (2010). *Risarske preizkušnje*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Užmah, N. (2010). Otrška risba. *Educa: strokovna revija za področje varstva, vzgoje in izobraževanja predšolskih otrok in otrok v prvih triletjih osnovne šole*, XIX (3/4), 15–20.

Vrlič, T. (2001). *Likovno-ustvarjalni razvoj otroka v predšolskem obdobju*. Ljubljana: Debora.

Zupančič, T. (2006). *Metoda likovnopedagoškega koncepta*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

PRILOGA 1

ANKETNI VPRAŠALNIK

Spol: M Ž

Starost: _____

1. Katera od slik ti je najbolj všeč?

1 2 3 4 5 6

2. Zakaj?

a) barva

b) motiv

c) drugo

3. Katera od slik ti je najmanj všeč?

1 2 3 4 5 6

4. Zakaj?

a) barva

b) motiv

c) drugo

5. Impresionizem (katera slika iz tega obdobja)

Najbolj všeč 1 2 3

Najmanj všeč 1 2 3

6. Kubizem (katera slika iz tega obdobja)

Najbolj všeč 1 2 3

Najmanj všeč 1 2 3

PRILOGA 2

Spoštovani starši.

Sem Tina Haložan, absolventka Pedagoške fakultete v Mariboru. V študijskem letu 2014/15 pišem diplomsko nalogo na področju likovne umetnosti. Za potrebe diplomske naloge želim anketirati otroke v skupini, v katero je vključen tudi Vaš otrok. S pomočjo ankete bom na podlagi slik od njih dobila povratne informacije o njihovih pogledih na dve obdobji v likovni umetnosti (impresionizem in kubizem). Na podlagi 16. točke Pravilnika o zbiranju in varstvu osebnih podatkov na področju predšolske vzgoje prosim za:

SOGLASJE

Soglasje potrebujem za anketiranje Vašega otroka. Anketa bo anonimna in uporabljena izključno v namene diplomske naloge.

PRAVILNIK:

V. ZBIRANJE OSEBNIH PODATKOV S SOGLASJEM STARŠEV

16. člen

Če vrtec izvaja dejavnosti, ki presegajo programe za predšolske otroke in za njihovo izvajanje potrebuje tudi druge osebne podatke o otrocih in njihovih starših, ki jih zakon ne določa, jih lahko za doseg te namenov zbira na podlagi pisne privolitve staršev. Iz pisne privolitve mora izhajati namen obdelave podatkov in še posebej namen njihove uporabe ter čas shranjevanja podatkov. S temi podatki vrtec ravna v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov, in tem pravilnikom.

Za osebne podatke, za katere se starši otrok strinjajo, da so javno dostopni, ker po naravi, vsebini ali namenu ne posegajo v zasebnost posameznika (npr. razstave izdelkov otrok, skupinski posnetki otrok na fotografijah, videoposnetki, zvočni ali filmski posnetki javnih nastopov otrok na prireditvah ipd.), vrtec pridobi pisno soglasje staršev za celo šolsko leto. Iz soglasja mora biti razvidno, za kakšne fotografije, snemanja in intervjuje gre, na kakšen način oziroma za kakšne namene se bodo le-ti uporabljali in koliko časa se bodo shranjevali.

PODPISANI _____ soglašam, da se lahko anketira mojega otroka _____.

DATUM: _____

PODPIS: _____